

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 63

ZIMA 2026

Organizované záchraně lidí v potížích na horách je na české straně Krkonoš devadesát let. V Horské službě (HS) a v Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (tedy Horské dobrovolné záchranné službě – GOPR) na polské straně hor se vystřídaly generace dobrovolných a profesionálních záchranářů. Patřili a patří k jádru krkonošské komunity. Najdeme mezi nimi výrazné osobnosti, na které se vzpomíná i po letech. Významným členem Horské služby z okrsku Špindlerův Mlýn byl Valerián Spusta. Zažil mnoho záchranných akcí, byl odborníkem na laviny a k tomu ještě dobře fotografoval. Jeho nejoblíbenějším lavinovým územím zůstal Obří důl pod Sněžkou. Na začátku sedmdesátých let se tu s cepínem v ruce nad Čertovým hřebínkem s kolegou vyfotografovali. Tehdy bylo pro horské záchranáře typické červené ustrojení. Nedlouho poté na druhé straně Sněžky při záchranné akci zahynul jeho bratr Štefan. Horským záchranářům je věnováno toto vydání.

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 3
D	Pec pod Sněžkou	str. 4–7
	Valerián Spusta	str. 8–9
A	Žacléř	str. 11
	SkiResort ČERNÁ HORA – PEC	str. 12–13
R	Mapa východních Krkonoš	uprostřed
	Horní Maršov	str. 16–17
M	Malá Úpa	str. 18–20
	Doporučujeme osvědčené služby	str. 21, 24
A	Paměť Krkonoš	str. 22–23
	Světový pohár ve Špindlerově Mlýně	str. 25–27

Během roku 2025 měli záchranáři z Horské služby řadu důvodů se potkat. Byli jsme u toho, když si v krásném počasí 16. ledna na Sněžce připomněli padesátileté výročí události, která se zapsala do historie Krkonoš. V roce 1975 na ledovém severním svahu zahynuli při záchranné akci zkušení členové Horské služby Štefan Spusta a Jan Messner. U jejich pamětní desky s křížem se záchranáři HS scházejí každý rok, při kulatém výročí sem vystoupali i jejich kolegové z Polska a Bulharska. Tiše tu stáli Janův syn Martin Messner a Štefanův synovec Valerián Spusta junior, oba aktivní členové Horské služby. Pro ně byla minuta ticha zvlášť emotivní. Jistě je těší vzpomínka nejen kolegů, ale i mladších záchranářů, kteří v době neštěstí ještě nebyli na světě. Po necelé hodině se rozešli na různé strany. Všichni měli kvalitní stoupací železa a další prvotřídní zimní vybavení, které tehdy Štefanovi a Janovi chybělo. Později jsme vedli debatu, jestli by s dnešní výzbrojí k jejich zřícení nedošlo, a zkušení záchranáři se shodli, že by to jistě zvládli.

Stejně jako Horská služba České republiky oslavil v roce 2025 devadesáté narozeniny dlouholetý záchranář z okrsku Pec pod Sněžkou Miky Sitte (též VV 49/2018). Popřát mu přišlo do nedávno modernizované služebny HS pětatřicet kolegů. Vedoucí okrsku Wolfgang Berger junior zorganizoval společnou fotografii. Dopředu se vedle Mikiho posadili starší záchranáři. Patnáct zúčastněných veteránů pamatuje stovky akcí v horách, inspirují mladší kolegy. Pro nás jsou pamětníky se zásobou poutavých příběhů. Miki se jednou svěřil, že tehdy v lednu 1975 měl jít na Sněžku s Janem Messnerem on. Na poslední chvíli musel odjet a nahradil jej Štefan Spusta. Záchrannou akci zakončenou vyproštěním těl kolegů nám popsal na horním snímku ležící Přemek Kovářík, jeden z posledních pamětníků tragické události.

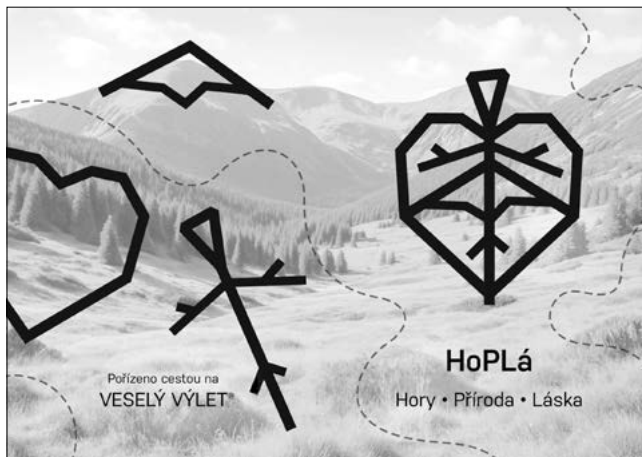
Triko, vděčný dárek

Byl to čistý cestovatelský zážitek, na jaře 1988 jsme šli dva dny po koruně neopraveného úseku Velké zdi na severu Číny. Po návratu mezi lidi jsem neváhal ve stánku koupit vcelku kvalitní bavlněné triko s anglickým textem „Vystoupil jsem na Velkou zeď“. Trička zůstala na našich dalších cestách světem hlavním suvenýrem a často záchranou při výběru dárku blízkým. Jen si pamatovat jejich velikost. Informační centrum Veselý výlet spojené s prodejem dávků z Krkonoš provozujeme od léta 1992. Brzy jsme chtěli nabízet neokoukaná trika zhotovená podle našich návrhů. Mezi prvními motivy byly obrázky lyžařů, snowboardistů, turistů a cyklistů od Báry Klimešové, se kterou nejsme příbuzní. Dnes nabízíme trika připravená naším dvorním výtvarníkem Zdeňkem Petírou, na kterých barevnou poštovní známku se Sněžkou překrývá dvoujazyčné historické razítko z poštovny SNĚŽKA – SCHNEEKOPPE s důležitým datem 20. ledna 21. S designérem Davidem Babkou jsme tvořili expozici Muzea Vápenka v Albeřicích a potom ho požádali o návrhy dětských, dámských a pánských triček. Úspěšné jsou ty, u kterých vycházel z motivu Muttichových symbolů pro zimní značení krkonošských cest s jemným akcentem na Pec pod Sněžkou. Jeho provedení je čistý design, nikoliv vlastivěda. Od března 2019 pravidelně k výročí demonstrací 1959 mírumilovných Tibet'anů proti zřízení čínského protektorátu organizujeme se senátorem Přemkem Rabasem a neziskovkou Češi Tibet podporují výstup na Sněžku s tibetskou vlajkou. K tomu student Akademie výtvarných umění Darek Šušor navrhl motiv pro trička, která si kupují nejen účastníci akce. Walter Hofer z Hoferových bud se přihlásil k rodinné tradici, účastní se závodu horských nosičů z Velké Úpy na Sněžku. Jeho otec Helmut, děda Robert, praděda Stefan a prapraděda Ignaz Hofer zásobovali boudy na Sněžce stokilovými náklady vynášenými na dřevěných krosnách. Walter v návaznosti na jejich práci vytvořil oblíbená trika s motivem Cesta horských nosičů na Sněžkou. Prodáváme i 3XL pro velké chlapy. Z mnoholeté spolupráce s výtvarnicí Lenkou Procházkovou vznikla pánská i dámská trika Odvážné Krkonoše a pro dámy Rozkvetlé Krkonoše. Dětem Lenka připravila trička s veselým barevným Krakonošem.

Student Antonín Novák třetím rokem studuje grafický design na Hellichovce. Jako dlouholetý skaut má blízký vztah k přírodě, moc nás těší, že při práci pro Veselý výlet mohl propojit obě své vášně – grafiku a lásku k přírodě. Výsledkem jsou trička a mikiny HoPLá (Hory–Příroda–Láska). Toník je rád, že se o ně můžeme podělit i s vámi. Zbývá dodat, že i kluci od Horské služby mají svá trika, ale ta jsou neprodejná.

Informační centra Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole mají vše, aby usnadnila a zpříjemnila pobyt v kraji pod Sněžkou. Navíc jsou místem, kde si už pětadvacet let půjčujete klíče od lesního hrádku Aichelburg. Mezi základní nabídkou patří široká škála knih s tématem Krkonoš a různé mapy včetně podrobných z nakladatelství ROSY a turistických cestami, chodníky, stezkami, vycházkovými trasami a trailly.

Obchod s dárky doplňuje základní službu. Veselý výlet už navštívily tisíce hostů, aby si vybraly mezi mnoha položkami vystavených praktických, poučných, chutných nebo jen milých věcí. Navštívili jsme podobné služby na stovkách míst ve všech obydlených kontinentech a víme, že při srovnání bychom se mezi nimi neztratili.

Sezónní noviny Veselý výlet se dostanou k hostům na desítkách míst v Krkonoších díky vstřícnosti lidí z informačních center, muzeí, galerií, hotelů, pensionů a horských bud. Nejvyšším místem s distribucí Veselého výletu je naše oblíbená zastávka v Bufetu Na rozcestí. V Temném Dole i v Peci jsou ve stojanech zdarma i starší vydání v české, německé a polské verzi.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je místem, kde většinou již dobře známým hostům osobně doporučujeme cíle, aktivity a představujeme novinky v našem kraji. S mnohými máme mnoholetý hezký vztah, těšíme se na další setkání. Pension nenabízí internetové vyhledávače ubytování. S hosty se domlouváme napřímo telefonem nebo elektronickou poštou. Chceme vědět, kdo přijede do našeho domova. Třípodlažní historický dům s moderní přístavbou je dost velkou plochou pro vystavení nám milých obrazů, grafik, fotografií, dobových dokumentů a dalších předmětů, mezi kterými je nám i hostům dobře.

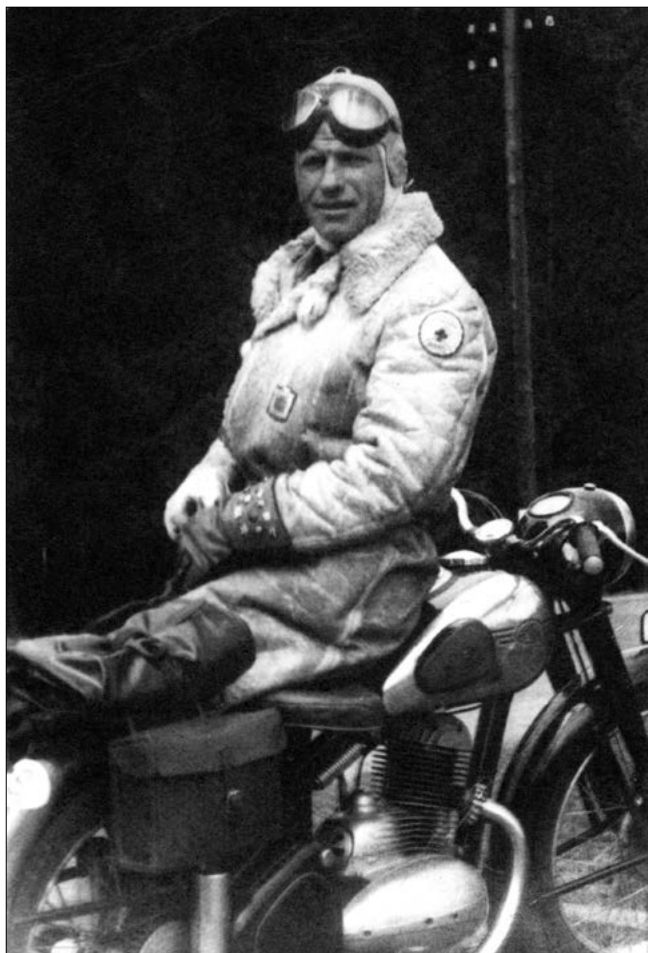
Galerie Veselý výlet

Šestadvacet let jsou v sezóně denně k vidění autorské výstavy v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. Obrazy tu vystavovali třeba Tomáš Císařovský, Milan Hencel, Milan Chabera, Boris Jirků, Květa Krhánková, Petr Nikl, Jiří Petrbok, Jiří Škopek, Vlasta Třešňák, Lubomír Typtl, grafiku Friedrich Iwan, Aleš Lamr, Stanislav Špelda a další. Z fotografií tvorbu představili například Christina Czernin-Morzin, Jiří Havel, Karel Hník, Bohdan Holomíček, Ctibor Košťál, Wenzel Lahmer, Tomki Němec, Jan Pohribný, Josef Rakoncaj, Ladislav Siten-ský, Miroslav Lanč Šmíd, Pavel Štecha, Petr Toman a Martin Veselý. Škálu témat doplnily vlastivědné výstavy s tématem Krkonoš jako Zmizelé Sudety, Portréty z Krkonoš, Cedule a cedulky, Domy pod Sněžkou a o databázi Archa Krkonoš®.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole** čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřena denně od 8.30 do 17.30, v hlavní sezóně do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu.

E-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

Spoluzakladatel HS a první profesionální záchranář v Peci Jaroslav Kácovský, 1952.

Bohouš Hofman před služebnou zvanou Ševcůrna v Peci, asi 1965.

Zakladatelé Horské služby

Minulé zříjí ve Špindlerově Mlýně Horská služba oslavila devadesáté výročí založení v roce 1935 vydařenou akcí pro veřejnost. Jen o deset let mladší je okrsek Horské služby v Peci pod Sněžkou. Dvanáct nově příchodících osadníků 13. prosince 1945 oznámilo Okresní správní komisi v Trutnově založení Horské záchranné služby Pec. Přestože v domech dosud žila většina německy mluvících starousedlíků, první záchranáři HZS byli jen Češi, zato výrazné osobnosti. Vedoucímu okrsku se stále říká náčelník. Prvního Václava Prokopa po Únoru 1948 spolu s dalšími členy Karlem Brabcem a Josefem Bursíkem komunisté zavřeli v pracovním lágru. Mnozí se po neuskutečněné privatizaci osídlených bud a živností odstěhovali. Po politicky převratné době v okrsku zůstalo jen šest zakladatelů, jmenovitě prvorepublikový plukovník jezdeckva a pobočník TGM Josef Šourek, později profesionální záchranáři Jaroslav Kácovský a Bohumil Hofman, boudař z Modrého dolu Antonín Žáček, vedoucí zotavovny ROH Jaroslav Linka a listonoš Josef Vyskočil. Brzy se připojili další místní muži ochotní obětovat volný čas pro pomoc druhým. V roce 1953 měl okrsek HZS Pec pod Sněžkou celkem šestatřicet členů, z toho osm v Malé Úpě. O rok dříve získali číslované odznaky a průkazy členů HZS. Náčelníkem byl boudař z Čapkovy boudy František Skalický. Ovšem hlavním tahounem okrsku zůstal jeho blízký přítel **Jaroslav Kácovský** *1904, člen HS již od roku 1935 (též VV 49/2018). Logicky se stal 1. července 1953 prvním horským vůdcem z povolání, jak se tehdy profesionálním záchranářům říkalo. Měl na starosti i značení cest barevnými značkami a tyčemi na hřebenech hor. V roce 1957 se okrsek HS Pec staral o více než pět tisíc tyčí na pětácti kilometrech cest. Kácovský zahájil osvětu mezi návštěvníky přednáškami a besedami. Pod vedením inženýra Miloše Vrby se stal lavinovým preventistou, i když se takové označení začalo používat až mnohem později. Od roku 1954 se podílel na výzkumu vlastností sněhu s dopadem na laviny. Byl prvním v kraji pod Sněžkou, kdo fotografiemi i dopisy upozorňoval na nepořádek kolem horských bud, dávno před vznikem národního parku. Jedna z největších osobností Pece pod Sněžkou po sobě zanechala také fotografickou práci dokumentující Horskou službu, krajinu, stavební vývoj, turistiku, ekologii, obyvatele a události především z padesátých a šedesátých let. Jiří Kácovský poskytl fotografický archiv svého otce zapsanému ústavu Paměť Krkonoš. Stovky ruliček negativů různých formátů ukrývají odhadem přes deset tisíc snímků, které budou postupně digitalizovány a podle finančních možností ústavu zveřejněny ve webové databázi Archa Krkonoš®. I tak chceme připomenout výjimečného horala.

Následovníci a místní komunita

V našem kraji se často nedědí řemeslo, živnost, hospodářství, pension či hotel. Mladší generace většinou najde jinou práci nebo z hor odejde. To neplatí v rodinách záchranářů, tedy pokud mají syny. Zapsaný ústav Paměť Krkonoš v minulém dubnu spolu s okrskem HS v Peci a se záchranáři z polského GOPRu uspořádal setkání aktivních členů a veteránů. Do projektu zkoumajícího stav místní komunity patří i subkultury, z nichž je Horská služba tou důležitou. Kromě vřelé diskuze se podařilo natočit výpovědi pětadvaceti záchranářů. Jedna z otázek zněla, jak se dostali k Horské službě či GOPRu, jiná, jestli začlenění do HS a GOPRu přispělo k jejich setrvání v kraji pod Sněžkou. Na to odpověděli bez rozdílu věku,

že ano. Někteří pokračují v činnosti svých otců a dědů, pro všechny je Horská služba důležitou součástí života.

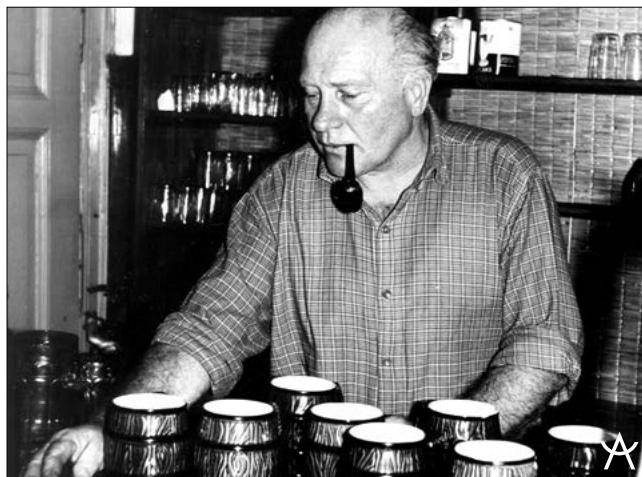
Bohumil Hofman *1913 přišel do Pece z nedaleké Úpice už v době války jako totálně nasazený pomocník v pekárně Wenzela Dixe. Před odchodem mistra do transportu v srpnu 1946 Bohumil převzal živnost pekařství a obchod se smíšeným zbožím, aby vše musel v roce 1949 zavřít. Od té chvíle se obětavě věnoval Horské službě, od 1. května 1954 byl v okrsku Pec po Jaroslavu Kácovském druhým horským vůdcem z povolání. HZS roku 1950 přešla pod tělovýchovu a o tři roky později se přejmenovala na Horskou službu. Aktivními členy byli i synové Ivan a Pavel, který se stejně jako otec stal profesionálním záchranářem. Všichni zůstali v Peci do konce života.

František Doulík *1921 přišel z Hořic s manželkou Alenou v roce 1948 na Viktorovu boudu na Zahrádkách, kde byl od léta 1945 národním správcem vojin z východní fronty Viktor Kofman. František byl už v březnu 1948 dobrovolným členem HS, podle dochované dokumentace vykonal jeden z prvních desetidenních zimních kurzů pro záchranáře v Labské boudě. Od zimy 1949 Doulíkovi vedli osamocenou Boudu pod Studničnou, která se stala jednou ze základů HS vybavených saněmi na soz raněných. V dubnu 1949 se jim narodil syn Ivan, řadu let profesionální záchranář HS. I jeho syn Martin vstoupil do HS. V Peci žije čtvrtá generace Doulíků.

František Kolín *1914 po válce převzal vedení polesí Velká Úpa. Také další fořti byli aktivními členy Horské služby, v Peci Jaroslav Mertlík a František Novák, v Malé Úpě Josef Flögl a později Antonín Peterka. Stejně tak se řada hajných stala dobrovolnými záchranáři HS. Polesný Kolín byl záchranářem už od roku 1946. V Horské službě působil i jeho mladší syn František, juniorský reprezentant ve sjezdovém lyžování a stejně jako otec lesník. Později Franta vedl meteorologickou stanici v Peci pod Sněžkou. V domku po dědovi trvale bydlí Frantova dcera Andrea.

Ervín Krpata *1924 přišel v roce 1949 s manželkou Antonií do Pece z Náchoda otevřít živnost holiče v dnešním domě Enzian na Hlavní ulici. Brzy musel přejít pod komunální služby, i proto neměl rád komunisty, jako snad všichni členové HS, které jsme mohli poznat. Ervín byl od roku 1956 dobrovolným záchranářem, který při zahoukání sirény všeho nechal, i kdyby měl zákazník namydlenou bradu. Rychle se oblékl a běžel do nedaleké služebny HS a byl připravený vyrazit do hor. I za to dostal v roce 1976 zlatý odznak HS. Jako lyžař patřil k aktivním členům TJ Slovan Pec. Mladší dcera Yveta je skvělou lyžařkou. Jenže děvčata k Horské službě nebrali, snad i proto Ervína mrzelo, že neměl syna. Na dědu v Horské službě navázal před jedenácti lety vnuk Martin „Ajwi“ Ivanko, který z Pece vyjíždí do mnoha lyžařských středisek ve světě jako trenér české juniorské sjezdářské reprezentace. Jen škoda, že Ervín už vnuka nemohl vidět v bundě Horské služby.

Wolfgang Berger *1934 se stal řádným členem ve dvaceti letech, jako jeden z mála starousedlíků. Práce v Horské službě mu naplnila celý život, od ledna 1958 byl profesionálním záchranářem. Zúčastnil se i akce v Bílém Jaru v březnu 1968. S lavinovým psem Hermou našel šest z celkem devatenácti obětí obrovské laviny. K Horské službě přivedl i nevlastního syna Luboše Nikolaie a především syna Wolfganga Bergera juniora, současného náčelníka okrsku Pec. Wolfík při setká-

Už od roku 1946 byl polesný František Kolín dobrovolným členem HS, 1965.

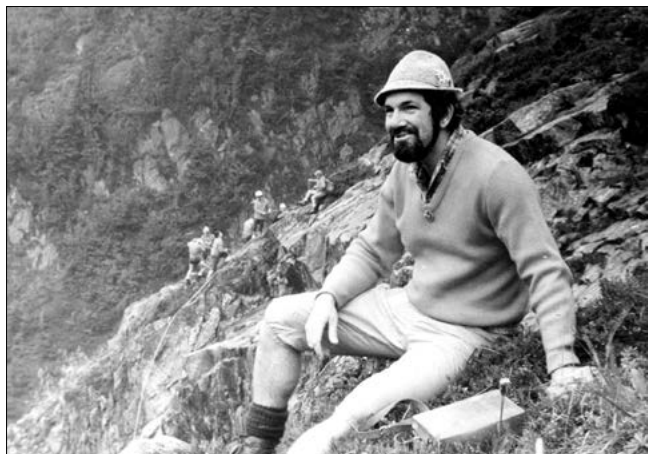
František Doulík je na snímku zcela vlevo na zimním kurzu HS u Labské boudy, 1949.

ní pamětníků do kamery popsal, jak neměl na výběr. Od tří let s otcem pobýval ve službě, brzy sám řídil první sněžný skútr a byl u několika známých událostí, třeba u havárie okupační sovětské stíhačky na Luční hoře v listopadu 1978. Do práce HS se zapojil hned, jak mohl být čekatelem s účastí na všech kurzech a potom dobrovolným členem. Coby profesionál se ještě rok překrýval se službou otce. Byl s ním i při svém prvním ošetření vážného zranění mladé lyžařky. Činnost dobrovolného záchranáře Bohouše Bergera převzal syn Michal. V odpovědi na otázku, čím jej Horská služba naplňuje, zmínil smysluplně strávený čas, pomoc lidem na správném místě, v HS získal řadu dobrých přátel. Jeho bratranec Wolfík připomněl, že je stále těžší udržet v okrsku Pec dobrou náladu v partě sedmadvaceti převážně mladých kluků. Přitom ti nám potvrdili, že příslušnost k Horské službě je pro ně důležitá. Nejspíš je znát generační rozdíl, jako i v jiných subkulturách.

Přemysl Kovářík *1945 přišel na hory jako učitel (těž VV 27/2007). Do Horské služby vstoupil v roce 1969. Čerstvý osmdesátník je pamětníkem mnoha událostí v horách. Jeho dvouhodinovou výpověď jsme zaznamenali při samostatném natáčení v Husově boudě. A to nám ještě nestihl povědět, jak byl průkopníkem záchrany v Krkonoších s využitím vrtulníku. Pamatuje všechny typy strojů, jména pilotů i kurzy, ve

V roce 1969 HS získala v Peci montovaný domek Alpina, do automobilu GAZ se chystal s lanem nastoupit Štefan Spusta, asi 1970.

Náčelník okrsku Pec Miša Kopecký řídil cvičení na Mazáčkově pilíři v Obřím dole, 1972.

Už jedeme

V horách se pracovně i pro zábavu pohybujeme skoro denně. Unikátní aplikaci Záchranka jsme si v telefonu instalovali hned, jak byla v roce 2016 ke stažení. Brzy potom jsme před setměním probíhali oblíbený okruh přes Světlou horu. Já nechal telefon doma, Lence už na Signálu volalo neznámé číslo. Běželi jsme dál, volání se opakovalo na Hubertově vyhlídce. Teprve při zastávce na vrcholu Světlé hory jsme se shodli, že otravný telefon zvedneme. „Paní Lenko, tady Horská služba. Už jedeme, jsme pod Černou horou. Jste v pořádku? A manžel? Nebere nám telefon.“ V zadní kapse sportovních kalhot se spustilo volání Záchranky, přestože máme ikonu uloženou ve druhé pozici displeje. Kluci z Horské služby v Peci dostali z dispečinku výzvu k záchraně osoby v tísní s udáním polohy a dat, včetně osoby blízké. Hanbou jsme se propadali, taková ostuda. Omluvili jsme se, potom ještě jednou z mého telefonu, kde bylo několik nepříjatých hovorů z uloženého čísla Horské služby. Až po řadě let mi záchranář Horské služby Kuba Novák povídal, jak je obecně nepříjemné jet na pomoc jemu známému člověku. Snad proto bral planý poplach jako tu lepší variantu. A my víme, že Záchranka funguje i vysoko v horách.

kterých byl vyškolený pro práci pod vrtulníkem či v závěsu. A samozřejmě ostré akce. Tou první s vrtulníkem byla v lednu 1991 záchrana vážně zraněné turistky na zledovatělém východním svahu Sněžky. Když Přemek 1. ledna 2007 ukončil s odchodem do penze povolání profesionálního záchranáře, nastoupil na jeho místo syn Přemek. Skvělý běžkař, který stál na stupních vítězů slavného lafu Jizerská 50, po čase kvůli zranění opustil profesionální dráhu u HS. Přemek starší dál žije v někdejší horské školičce na Hrnčířských boudách, už pětadesát let.

Přemka seniora jsem poznal v roce 1979 při práci na lyžařském vleku Zahrádky. Hodně času záchranáři trávili na sjezdovkách. Rád s vlekaři vtipkoval a předhazoval slovní narážky, aby řeč nestála. Byl jsem svědkem jeho práce při úrazu lyžaře. To byl jiný Přemek, soustředěný, přesně věděl, co dělat. Nepadla žádná zbytečná slova, ošetření, příprava na transport, svaz lyžaře na saních zvaných kanady. Když se v posledních minutách provozu lyžařského vleku vracel na lyžích přes Zahrádky domů na Hrnčířské boudy, už zase vtipkoval. O zásahu nepadlo slovo.

Někteří mladší záchranáři přiznávají, že sice neměli otce nebo dědu u Horské služby, ale inspirovaly je vzory. Jak na setkání s veterány vypověděl Honza Znamenáček z Velké Úpy, který je u HS od roku 2003, pro něho byli starší chlapi od horské velké autority, prostě pan Kovářík a pan Klečka.

Záchranáři z polské strany hor

První záchranářská organizace pod hlavičkou německého Červeného kříže vznikla v Karpaczi už v roce 1908. Stejně jako v Alpách měla ve znaku květ protěže s červeným křížem. Usazení nových osadníků po květnu 1945 na severní straně Krkonoš trvalo déle a bez vazby na předválečné německé území mnohem složitěji než na odvěké české straně. Záchranářskou organizaci GOPR Poláci založili až v září 1952. Na setkání v dubnu 2025 přivezl prezident Krkonošské grupy GOPRu a vážený přítel Veselého výletu Mirek Gorecki záchranářské legendy. Ptali jsme se jich také na spolupráci s naší Horskou službou.

Marian Sajnog je v organizaci GOPR šedesát let, v sedmdesátých letech byl náčelníkem celé Grupy Sudetskíej. Jako mladý záchranář se zúčastnil hledání obětí laviny v Bílém Jaru 1968 a teď měl k přítomným členům HS upřímnou řeč: „Tehdy jsme poprvé viděli, jakou mají Češi sílu, protože my jako polská horská služba jsme nebyli připraveni, neměli jsme nic. Vy jste měli sněžné skútry, sondy, přijeli jste s plným vybavením a poprvé se psy. Tehdy jsme se od vás naučili nejvíc. Neuměli jsme pracovat s lavinami, guru pro nás byl Valerian Spusta ze Špindlerova Mlýna.“ Původní profesí učitel našel v GOPRu smysl života. Navíc se jemu i dalším aktivním záchranářům za komunismu otevřel svět.

Andrzej Brzeziński zvaný Junior se rozhodl pro práci záchranáře po velké lavinové tragédii v Bílém Jaru. Tehdy byl na místě jako jeden z prvních, i když členem GOPRu ještě nebyl. Viděl záchranáře v červených svetrech, ohromila ho jejich práce, stali se pro něho vzorem. Dnes je takovým vzorem on sám. Nám je sympatické, že se stará o uchování památky na nejstarší členy včetně fotografií a dokumentace z odpovědné práce GOPRu. Výběr představil na dalším setkání s veterány HS, které zorganizoval ústav Paměť Krkonoš na půl cesty mezi okrsky na Pomezích Boudách. Krátká videa z obou setkání jsou na stránkách Badatelna Krkonoš v sekci filmy.

Marek Przeworski přišel do Karpacze v roce 1962. Jeho otec byl sjezdař a závodnímu lyžování se ve sportovním klubu Sněžka patnáct let věnoval i Marek. Při tom s otcem prochodil hory a vytvořil si hluboký vztah ke Krkonošům. Jako dobrovolníci se s otcem zúčastnili záchranných prací při tragédii v Bílém Jaru. Instruktor záchranář je od roku 1975 členem GOPRu sekce Karpacz, právě padesát let. Před pár lety se kvůli masivní výstavbě v okolí svého domu z Karpacze odstěhoval do klidného místa pod horami.

Defibrilátory na hřebenech hor

V září na svatého Václava roku 2000 jsme opravovali v Malé Úpě cestu od boudy Jelenka k vrcholu Svorové hory. Byli jsme svědky neštěstí, kdy se několik kroků od boudy zastavilo srdce turisty Lud'ka Tesaře. Snaha obnovit činnost srdce byla marná, sanita se záchranáři do nadmořské výšky 1250 metrů dojela za dlouhou dobu. Událost připomíná malá desička upevněná na rozcestníku. Šanci přežít v podobné situaci v odlehlých místech hor zvýšila jiná smutná událost. Náčelník Horské služby oblasti Krkonoše Adolf Klepš se 1. října 2017 vypravil na vrchol Sněžky s mladými kolegy. Nejspíš jim chtěl stačit, po rychlém výstupu se mu přímo u kaple svatého Vavřince zastavilo srdce. Ani náhodně přítomný lékař a někdejší ministr zdravotnictví Leoš Heger nedokázal holýma rukama náčelníka zachránit. Jeho případ vyvolal umístění defibrilátorů na řadě míst v horách. Od prosince 2017 jsou ve všech třech stanicích lanovky na Sněžku, tedy i na samotném vrcholu nejvyšší hory Česka. Další automatizované lékařské přístroje pro obnovu činnosti srdce elektrickým výbojem jsou s vyškolenou obsluhou na několika odlehlých místech Krkonoš včetně boudy Jelenka, na Pomezních Boudách, v Bufetu Na rozcestí, na Luční, Rýchorské, Martinově, Moravské a Špindlerově boudě. Adolfa Klepše na Sněžce připomíná žulový sloupek, u kterého se ve výročí scházejí záchranáři Horské služby s převahou těch z okrsku Špindlerův Mlýn, kde byl Áda od narození doma. Příjezd záchranné služby se v kraji pod Sněžkou významně zkrátil od ledna 2022 po otevření nové výjezdové stanice v Temném Dole u křižovatky silnic do Pece a Malé Úpy.

Co pamatujeme, jsou lidé z Horské služby součástí naší komunity, jako jinde třeba hasiči, učitelé nebo divadelníci. I mimo tuhle organizaci jsme věděli, že náčelníkem v Peci byl mnoho let Mířa Kopecký senior, po něm osmadvacet let Miloš Klečka, potom učitel Petr Libřícký a teď Wolfík Berger. Zažili jsme proměnu jejich záchranné stanice a vybavení. V údolí i po hřebenech už nejedí starým GAZem, nezlobí je terénní ARO, do akcí nevyrážejí na běžkách v červeném šust'ákovém obleku. Už řadu let jezdí záchranáři ze všech oblastí HS České republiky na výcvik do údolí Stubai v rakouských Alpách. Zrovna teď se tam zúčastnili úspěšné záchrany devíti zasypaných lyžařů. Jak na setkání veteránů řekl Wolfík: „Máme letní a zimní vozidla, ustrojení, vybavení a záchranné pomůcky na stejné úrovni jako Švýcaři. Nám snad chybí už jen vlastní vrtulník.“ Společně s našimi hosty máme jistotu, že nám v případě nouze přijde nebo přijede Horská služba na pomoc.

www.pecpodsnezkou.cz

Při setkání záchranářů HS a GOPR se v dubnu 2025 hlavně vzpomínalo.

Andrzej Brzeziński zvaný Junior z GOPRu a Wolfgang Berger junior z HS se potkali na Sněžce, 2024.

Přemek Kovařík se synem Přemkem u pomníku Spusty a Messnera, 2025.

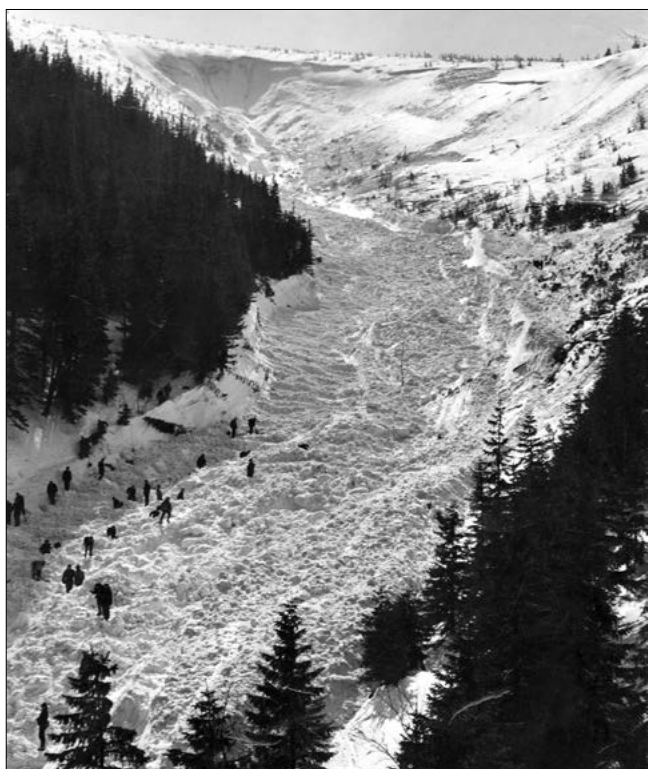
Záchranáři vystoupali na Sněžku 1. října 2021 vzpomenout na svého náčelníka Adolfa Klepše.

Vali zapisuje hodnoty naměřené kladivovou sondou na lavinovém svahu nad Modrým dolem za asistence Ivana Doulíka, záchranáře z okrsku Pec pod Sněžkou. Snímek pořídil další člen HS Jan Zámíš v roce 1976.

Aby zachytil velkou lavinu a záchranáře v Bílém Jaru, vylezl Valerián na strom, 1968.

Lavinový preventista a fotograf

Po válce v listopadu 1954 ze Slovenska do Krkonoš přijel vydělat peníze svážením dřeva na saních rohačkách. Hory si Valeriána Spustu zvaného Vali přitáhly k sobě, ve Špindlerově Mlýně zůstal do konce života. V roce 1958 se stal dobrovolným členem Horské služby a o dva roky později profesionálním záchranářem. Z Malých Karpat za ním přijeli další sourozenci, i o deset let mladší bratr Štefan. Pro oba se Horská služba stala životním posláním, pro Štefana v lednu 1975 osudným. Valiho kolega a přítel Přemek Kovářík nám vyprávěl o desetiletém úsilí umístit u cesty k vrcholu Sněžky v místě neštěstí Štefana a kolegy Jana Messnera pamětní desku s křížkem. Soudruhům vadil především kříž. Vytvoření památníku, a potom ještě druhého na symbolickém hřbitově ve svahu Lomničky, pomohlo Valimu vyrovnat se se smrtí bratra, kterého do Krkonoš přivedl.

Lavinový katastr

Když o generaci starší záchranář a lavinový specialista Jaroslav Kácovský odešel do výslužby, oblastní náčelník Otakar Štětka určil jeho nástupcem právě Valeriána Spustu. Bylo to důležité rozhodnutí. Vali převzal a stále vylepšoval měření vlastností sněhu a zavedl dokumentaci lavin. Jednou při pohledu z protisvahu na Kozí hřbety zakreslil dráhu právě uvolněné masy sněhu. To byl první počín k vytvoření úplné databáze všech lavinových drah, tedy lavinového katastru. Zásadní byla spolupráce se členem Mezinárodní glaciologické společnosti Milošem Vrbou, který vytvořil podle švýcarského vzoru metodiku pozorování a prevence lavin. Při svém působení na Dvorské boudě ve Strážném zavedl měření meteorologických a sněhových údajů. Valerián podrobně zpracoval terén Krkonoš na české straně hor. Zdokumentoval 703 lavin, které sjely v letech 1962 až 1998. Vyfotografoval, zaměřil, popsal a zakreslil jejich dráhy do mapy a fotografií. Zásadní fotografický soubor vytvořil při lavinové tragédii v Bílém Jaru v březnu 1968. Jen díky jeho fotografiím si dovedeme představit obrovské úsilí v marné snaze pomoci devatenácti zasypaným mladým lidem. Aby zachytil celé lavinové pole, vylezl v protisvahu na vysoký strom. Pořízené fotografie jsou ve všech českých a polských knihách a časopisech s tématem lavin. Snímek plný emocí je i ten zachycující osamělou postavu kolegy Wolfganga Bergera procházejícího s lavinovým psem Hermou rozbrázděnou lavinovou dráhou.

Důležitou součástí Valiho práce bylo publikování výsledků bádání. Při finálním zpracování dat se spojil s bioložkou Milenou Kociánovou ze Správy KRNP. Vrcholem jejich společné publikační práce je odborná ročenka Opera Corcontica číslo 35 za rok 1998 celá věnovaná lavinovému katastru české části Krkonoš. Valeriánova práce má význam i pro návštěvníky hor. V podrobných tištěných mapách Krkonoš jsou světle modře vyznačené lavinové dráhy, některé přetínají značené letní turistické cesty. Kartografové je přenesli z lavinového katastru Valeriána Spusty, aby varovali před nebezpečím při vyhlášení třetího až pátého stupně lavinového nebezpečí.

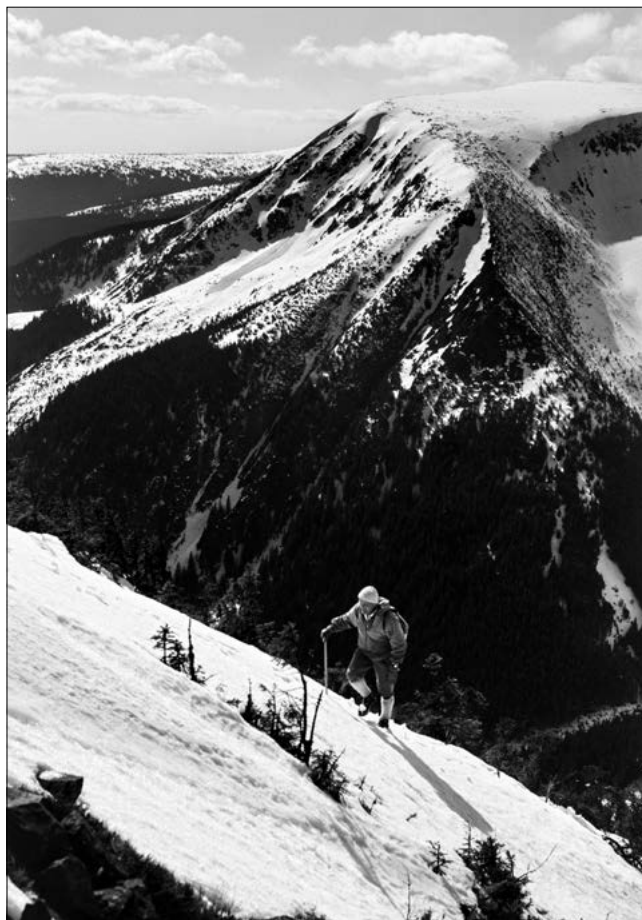
Vali a Valin vystaví fotografie z hor

Od roku 1968 celých osm let Vali stavěl rodinný dům ve Špindlerově Mlýně. Oženil se v pětácti letech, říkal, že až dokončí dům. Ve skutečnosti dával přednost Horské službě. Nakonec stihl vychovat dvě dcery a syna Valeriána, kterému se pro odlišení říká Valin. Při jednom z posledních setkání si Vali

postěžoval, že mu obestavěli dům a místo na hory kouká do zdi nových apartmánů. Potom, co v červnu 2018 zemřel, Valin při vyklizení domu začal objevovat celý rozsah tátova díla. Stal se stejně jako otec záchranářem HS, každodenním zapisovatelem meteorologických dat a profesionálním fotografem. Proto věděl, jak zpracovat celou fotografickou pozůstalost. Valin zdigitalizoval sedm tisíc černobílých snímků a barevných diapositivů, pro zasvěcené to představuje 600 GB dat. Mnohé jsou unikátními dokumenty a další krásné krajinářské fotografie především ze zimních Krkonoš. Spolu s meteoroložkou Alenou Zárybnickou, lavinovými specialisty HS Pavlem Cingrem a Robertem Dlouhým se Valin podílel na vydání knihy Laviny v Česku plné příběhů a také fotografii Valiho a Valina. V minulém lednu jsme se s Valinem dohodli na výstavě v galerii Veselý výlet. Požádali jsme, aby tátův soubor doplnil několika svými působivými fotografiemi krkonošské krajiny.

Desková lavina v Dlouhém dole, 70. léta.

Na chystané výstavě fotografií ve Veselém výletu bude vedle dokumentárních snímků především Valiho volná tvorba, jako je pohled do Obřího dolu se stoupajícím záchranářem Bohoušem Hofmanem, asi 1968.

V dubnu 2011 mě zve do Vrchlabí ředitel Správy KRNAP Jan Hřebačka na společenský večer. Dozvídám se, že právě založil Cenu ředitele parku. Prvního drátěného Krakonoše v jeho nejstarší známé podobě přebírá profesor Josef Fanta. V roce 1963 přivedl k životu Krkonošský národní park, po ruské invazi v srpnu 1968 byl ze Správy KRNAP vyhozen, aby se po Listopadu 1989 vrátil z holandského exilu a přinesl s sebou stovky milionů korun z nadace FACE na obnovu krkonošských lesů. Další oceněný je in memoriam můj přítel fotograf Jiří Bruník. Zhotovil významné umělecké a dokumentární fotografie Krkonoš. Třetím je tehdy největší žijící osobnost krkonošské Horské služby Valerián Spusta. Jeho zásluhy jsou obrovské, jako byla obrovská největší známá lavina v Krkonoších v Labském dole v březnu 1956, kterou viděl na vlastní oči. Je milé s Valim hovořit mimo službu i mimo lavinový katastr. Mezi čtyřmi laureáty jsem nakonec i já, mezi uvedenými osobnostmi se cítím trochu nespůj.

Prodejná výstava fotografií Valeriána Spusty a Valeriána juniora bude přístupná v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou denně v čase 8.30 až 17.30 od začátku února do konce června 2026.

Valerián Spusta s Cenou ředitele Správy KRNAP, 2011.

Vedoucí z Obří boudy Miroslav Frice sestupoval 28. dubna 1958 ze Sněžky a ze zledovatělé cesty spadl na severní stranu. Byl zachráněn, ale ztratil tašku, snad i s penězi. O dva dny později ji měl najít záchranář Horské služby z okrsku Pec Bohumil Hofman. Musel vstoupit na polskou stranu, proto se zastavil ve Slezském domě a požádal o doprovod pohraniční stráž. Spolu s poddůstojníkem Kazimierzem Kopyzskou traverzovali severním úbočím Sněžky a aktovku skutečně našli. Bohouš ji strčil do ruksaku, zpět zvolili přímější cestu k boudě. Byl dvacet metrů pozadu, když oba strhla lavina. Její dráhu rozdělil skalní výběžek, Bohouš v pravém proudu zmizel pod sněhem. Kazimierz se zřítíl také dvě stě metrů, ale doleva a dokázal se sám vyhrabat. Došel pak na vojenskou stanici ve Slezském domě a k lavině přivedl jedenáct pohraničnicků s lopatami. Na jejím čele byla výška sněhu tři metry. Sondy vojáci neměli. Zázrakem zaslechli jakoby z dálky Bohumilův křik. Ležel na zádech ve dvoumetrové hloubce. Když jej vyhrabali ze sněhu, už ztrácel vědomí. Přes Sněžku sem s využitím lanovky spěchalo dvanáct záchranářů z Pece i s lavinovými sondami. Už je nepotřebovali, jen kolegu naložili na saně a kia a za pomoci polských vojáků Bohouše na laně vytáhli k Obří boudě. Dodnes není vysvětlené, jak mohl křik proniknout z dvoumetrové hloubky pod sněhem. Dalším štěstím záchranáře byl doprovod polského pohraničníka, který nebyl zcela zasypaný a mohl dojít pro pomoc. A do třetice, záchrana přišla dvě hodiny po pádu laviny, což je limitní čas pro přežití pod sněhem. Oťreseného Bohumila s pomačkaným hrudníkem kolegové svezli na saních do Obřího dolu a na služebnu v Peci. Za týden se vrátil z nemocnice bez následků na těle a hlásil se do služby. Ale v hlavě mu zážitek zůstal ještě dlouho. Bohumil Hofman nebyl výřečný, zato velký pracant a mnoho let oddaný záchranář Horské služby. Snad proto byl ušetřen před téměř jistou smrtí. Příběh svého kolegy popsal kronikář Josef Šourek. Nevíme, kdo udělal sérii fotografií od okamžiku naložení oťreseného Bohumila na saně a kia po zakončení akce dole v Peci. Možná se dozvíme více, až zpracujeme fotografický archiv jeho kolegy a přítele Jaroslava Kácovského.

Bohumil Hofman byl nejspíš prvním lavinou zasypaným záchranářem Horské služby v Krkonoších. V nedávno vydané knize *Laviny v Česku* jsou popsány mladší příběhy zasypaných záchranářů, ne všechny skončily dobře jako ten Bohumilův. Výpovědi lidí, kteří přežili, jsou plné emocí, čtenář si odnese ponaučení a předsevzetí: „Do takové situace se nechci dostat. Nikdo by mé volání neslyšel. Jedině snad z mého pípáku upevněného na prsou. A přišla by pomoc do dvou hodin?“

Poprvé se s panem Hofmanem setkávám v Peci na základně HS Alpině. V létě 1972 Správa KRNP pořádá na Richterových boudách první ročník tábora mladých ochránců přírody, kam mě máma přihlásila. Výchozím bodem před výstupem na boudu je sídlo Horské služby. Skvělý program tábora doplňují besedy a na jednu přicházejí dva záchranáři HS. Vrcholem přednášky je vyprávění Bohumila Hofmana, jak byl v lavině: „Neztratil jsem vědomí a slyšel nade mnou chodit lidi. Najednou jsem měl strašný pocit, že se kroky vzdalují. Křik ze zoufalství mi zachránil život, i když jsem potom už moc nevnímal.“ Posloucháme s otevřenou pusou. V duchu si říkám, nikdy do hor v zimě. Opak se stane pravdou. Nejkrásnější chvíle i v těch nejvyšších horách světa jsem prožil obklopený sněhem a ledem. Ovšem s velkým respektem před lavinami.

Okrsek č. 8 – Horská služba Žacléř

S rozvojem turistického ruchu na začátku sedmdesátých let a výstavbou lyžařského vleku v Prkenném Dole vznikla potřeba i v našem nejvýchodnějším výběžku Krkonoš zřídit služebnu Horské služby. V roce 1972 byl ve Špindlerově Mlýně založen žacléřský okrsek č. 8, nesoucí název Rýchory. Zakládajícími členy se stali Jaroslav Pleskač, Mikuláš Sitte, Miroslav Možíš, Oldřich Kulda, František Hanuš, Rudolf Horák, Oldřich Bohatý, František Solníčka. Absolvovali zimní výcvik na Luční boudě a letní výcvik v Prachovských skalách a po jednoroční čekatelské lhůtě se stali 29. listopadu 1973 řádnými členy Horské služby. Oficiálně je za založení okrsku považováno konání první slavnostní prověrky v Prkenném Dole už 20. listopadu, kde byl zvolen vedoucím Jaroslav Pleskač *1946, člen lyžařského oddílu, povoláním šachetní zámečnick na dole Jan Šverma. Zástupcem a metodikem se stal Miki Sitte se zkušenostmi z dřívějšího členství v HS.

Okrsek se stará o rozlohu 23 km², zahrnuje oblast Žacléře, Rýchor až po Lysečinskou boudu, osadu Bystřice a Sluneční stráň nad Svobodou nad Úpou. Středem je Rýchorská bouda. V úplných začátcích se členové scházeli, kde se dalo, v klubovně turistiky, v Hornickém domě, ve Mlýně. TJ Baník Žacléř nakonec poskytl první prostory se zázemím v útulně u Zeleného Mlýna v Prkenném Dole. V roce 1998 Horská služba zahájila stavbu služebny s dojezdem ke sjezdovce lyžařského vleku Arrakis. Údržbě se členové věnovali ve svém volném čase s velkou vášní po mnoho let. V roce 2023 byl na tomtéž místě vystaven zcela nový objekt.

Vzpomínání jednoho z vysloužilých členů

Žacléřští členové slavili četné úspěchy na závodech HS. Hned několika vynikajících výsledků dosáhli Petr Petira a Miloslav Rousek, kteří například v roce 1984 vydobyli první místo v mezinárodních závodech Horské služby ve Špindlerově Mlýně ve třech záchranných disciplínách. Petr Petira *1957 v rozhovoru pro Žacléřský zpravodaj vzpomíná: „Čekatelskou lhůtu k Horské službě jsem nastoupil v roce 1977 a šest dalších let jsem závodil na lyžích za Horskou s Milou Rouskem. Zabíralo to hodně času. Školení byla náročná a dneska možná ještě přísnější. Hlavně na fyzickou, ale tu jsme my měli takovou přirozenou. Hodně kluků, kteří chtějí k Horský, pohoří na fyzické.“ Při dotazu na záchrannou akci, která se mu nejvíce vryla do paměti, zmiňuje: „Nejsemutnější asi byla záchrana v roce 2008, kluk na snowboardu utrh lavinu na polské straně v údolí Bílého Jaru a zůstal tam. Hledali ho celé odpoledne, v noci pátrání přerušili a nás tam poslali až ráno. Rozdělili nás po úsecích a my jsme začali hledat metr nad ním, ale šli jsme nahoru. Kdybychom začali o metr níž... (Pozn.: V sobotu 22. března 2008 zavalila lavina ve žlabu Bílý Jar snowboardistu. Jel v ní osm set metrů, jeho tělo bylo nalezeno půldruhého metru pod sněhem. Lavina měla mocnost až třináct metrů. Neštěstí se stalo téměř na den přesně po čtyřiceti letech, kdy ve stejném místě zabila obrovská lavina devatenáct lidí). Tady v Žacléři naštěstí řešíme jen běžné úrazy, zlomené ruce, nohy, otřesy mozku, rozbité hlavy a podobně.“ Žacléřský okrsek se, podobně jako ostatní, potýká s nedostatkem členů. V současnosti vykonává službu pět aktivních členů – Robert Háva, Jiří Špetla, MUDr. David Pech, Radovan Vlček a Oldřich Dobiáš. Jan Pech je čekatel.

Kouzelný svět betlémů na výstavě v žacléřském muzeu

Vánoční a novoroční čas by měl být časem zastavení, zamyšlení, reflexe. K navození této atmosféry vám může posloužit výstava v žacléřském muzeu připravená pro zimní období. Nese název Kouzlo Vánoc – výstava betlémů. Přenese vás do magického světa jesliček a betlémů. Nejedná se však o strohé představení

Současní členové i veteráni HS Žacléř při oslavách 50. výročí okrsku před služebnou v Prkenném Dole, 2023.

jednotlivých objektů, vyprávíme i příběhy každého z nich. Betlémy jsou často v rodinách předávány z generace na generaci. Některé z nich vznikly před více než sto lety a pravidelně zdobily o vánočním čase skromné domovy zdejších obyvatel. Mnohé z těchto domů i míst již neexistují. Můžete se kupříkladu začíst do příběhu betlému rodiny Fallerovy ze zaniklé osady Debrné, představujeme dům i majitele, kteří jej vlastnili. Nebo betlém s postavami horníků a se zrcátky navozujícími světlo v oknech a sít Měsíce, původně z mlynářské rodiny Petirovy z Prkenného Dolu. Zvláštností je betlém z afrického Konga nebo jesličky zasazené do skořápky vlašského ořechu. Pohnutý osud má betlém z lampertického kostela, který jen o vlásek unikl zničení. Ze sklářské školy v Železném Brodě k nám doputoval skleněný betlém, Základní umělecká škola zapůjčila keramický betlém vytvořený místními dětmi. Tradice velí betlémy vystavovat do 2. února, tak tomu je i v případě přístupnosti výstavy Kouzlo Vánoc – výstava betlémů, vždy od úterý do neděle od 9 do 16 h. Ve dnech 24., 25., 26., 31. prosince a 1. ledna zavřeno.

Městské muzeum Žacléř a Turistické informační centrum, Rýchorské nám. 10, 542 01 Žacléř, tel. 499 739 225, e-mail: muzeum@zacler.cz. Je otevřeno denně kromě pondělí od 9 do 16 hodin.
www.muzeum-zacler.cz **www.zacler.cz**

Sto let starý betlém rodiny Bernharda Hampela ze Žacléře.

Česká republika je lyžařskou zemí. Alespoň jednou za zimu se na lyže postaví přes dva miliony lidí, tedy pětina populace. V přepočtu na obyvatele má Česko více lyžařů než Francie, Itálie, Švédsko, Slovensko či Polsko. Mezi dvěma stovkami českých lyžařských center získal nejvyšší ocenění za rok 2025 SkiResort ČERNÁ HORA – PEC. Mezinárodní ocenění World Ski Awards v kategorii nejlepší středisko odráží dlouhodobou péči i zájem hostů pod jednou správou a jedním skipasem propojených krkonošských areálů Černá hora, Pec pod Sněžkou, Černý Důl, Velká Úpa a Svoboda nad Úpou nabízejících více než padesát kilometrů sjezdovek. To je nejvíce v naší zemi.

Voda a sníh

Předpokladem kvalitního lyžování je výroba technického sněhu. Žádné středisko v Česku a většina ve světě se již neobejde bez zasněžování. Proto je prioritou současného lyžařského provozu zajištění dostatečné kapacity vody bez poškození přírody. V území ležícím v ochranném pásmu lázeňských pramenů a Krkonošského národního parku není snadné najít místo pro velkou akumulární nádrž. Za cenu 150 milionů korun se to v lyžařském areálu Černá hora v Janských Lázních podařilo. První podzemní nádrž pro zasněžování v republice je ukrytá pod parkovištěm u dolní stanice šestisedačkové lanovky Hofmanky. Tedy i se zachováním parkovacích míst pro sedmdesát aut. K původním dvanácti tisícům kubíků vody ve dvou v minulosti postavených otevřených nádržích přibýlo patnáct tisíc kubíků. Kromě samotného objemu vody umožňuje akumulace efektivnější načasování zasněžování do opravdu mrazivých dní, doplňování vody při teplotních výkyvech a rychlejší a efektivnější výrobu technického sněhu pro všechny páteřní sjezdovky v areálu Černá hora. V Peci a na Černé hoře letos přibýlo jednáct nových moderních sněhových děl. Díky zasněžování SkiResort drží průměrný roční provoz sto třicet dní, tedy většinou od konce listopadu do konce března. Investice do přeměny zadržené vody na sníh dělá radost nejen lyžařům, ale i provozovatelům hotelů, pensionů, restaurací, lyžařských škol a v neposlední řadě informačních center, proto děkujeme.

Panorama park na Černé hoře

Nedaleko horní stanice kabinkové lanovky Černohorský Express v nadmořské výšce 1 260 metrů je nová lokalita připravená pro děti, začátečníky a celé rodiny, které chtějí prožít den na sněhu i bez potřeby lyžovat. Více než sto let vyhlášené lyžařské místo s výhledem do kraje doplnil 150 metrů dlouhý a 120 centimetrů široký zastřešený pojízdný pás, po kterém mohou vyjet rodiče po boku malých dětí. Taková služba je jediná v Česku. Tady se děti bezpečně naučí první obloučky na lyžích nebo společně s rodiči sáňkují a bobují. V horní stanici kabinkové lanovky je zázemí pro rodiny s dětmi, dětský koutek, restaurace, bezbariérové toalety i mikrovlnka pro ohřev dětského jídla. Kabinková lanovka přepraví bez potíží i pěší.

RADY PRO LYŽAŘE

Všechny informace snadno najdete na přehledných webových stránkách SkiResortu, nejčastěji v záložce SLUŽBY.

Zajištění parkování – V Janských Lázních zaplatíte platební kartou na parkovištích u kabinkové lanovky a u Hoffmannovy boudy 130 Kč za den (0.01 – 24.00 hod.). U Lesního domu Na Formánkách 100 Kč. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Jiná situace je v Peci pod Sněžkou. U dopravního terminálu staví skibus každou půlhodinu. Na ostatních parkovištích v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě parkují jednodenní lyžaři za cenu 300 Kč na den. Město preferuje parkování v parkovacím domě P1, kde je vícedenní stání, s platnou Kartou hosta za 250 Kč za den. V území měst Pec pod Sněžkou a Janské Lázně nelze parkovat mimo vyhrazená parkoviště. Město Pec pod Sněžkou zvýhodnilo vícedenní pobyty, od 3. do 7. dne je s platnou Kartou hosta parkování zdarma. Při rezervaci parkovacího místa předem on-line přes myparking.io je možnost při vícedenním pobytu z parkoviště odjíždět a zase přijíždět bez přerušení poplatku.

Provozní doba – Areály ve SkiResortu mají jednotnou provozní dobu po celou sezónu. Express lanovky jezdí od 8.30 do 16 hodin, dlouhé a krátké vleky od 9 do 16 hodin. Od 16.30 jsou

sjezdovky uzavřené, aby dostatečně vymrzla upravená trať po rolbování. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdete lyžaři na stránkách resortu i na světelných panelech.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je jedním z nejkvalitnějších v Česku a probíhá ve středu, v pátek a v sobotu od 18 do 21 hodin. V Peci jde o třetí nejdelší osvětlený svah v Česku a v Janských Lázních najdete nejdelší sjezdovku pro večerní lyžování v ČR. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě a U lesa v Peci se lyžuje od 18 do 21 hodin v úterý, ve čtvrtek a v sobotu.

Skipas – Lyžařům se otevírá mnohem jednodušší cesta k výhodnějšímu online koupenému skipasu bez ohledu na to, zda mají čipovou kartu z minulosti. Ve všech areálech, kromě Svobody, jsou instalované vydejní automaty tzv. sKiosky, kde si lyžař předem koupený skipas vyzvedne po zadání kódu z potvrzovacího emailu nebo QR kódem z chytrého telefonu. Online nákup je výhodnější proti ceně na kamenné pokladně až o 30 %. SkiResort provozuje zákaznickou linku 734 153 153 (8–16 hodin) nebo lze dotazy pokládat e-mailem na skiresortcard@skiresort.cz. Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena, v porovnání s cenou za jeden den. Včasným nákupem skipasu ušetříte, pohyblivá cena se může zvýšit stejně jako při nákupu letenky při velké obsazenosti. V ceně celoresortového pěti až sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma a taky jedna jízda na bobové dráze v Relaxparku. Děti narozené v roce 2020 a mladší lyžují v doprovodu dospělého lyžaře za výrazně výhodnější cenu (1 + 1). Děti narozené mezi roky 2014 a 2019 mají dětské jízdné. Juniorské jízdné je pro narozené mezi lety 2008 a 2013. Stejně jako senioři narození v roce 1963 a starší mají nižší cenu. Celoresortový skipas SkiResortu platí i v lyžařském areálu SKIMU v Malé Úpě. V areálech Velká Úpa, Černý Důl a Svoboda nad Úpou platí i levnější vícehodinové lokální skipasy. Jednotlivá jízdenka na Černou horu stojí 380 Kč, na Portášky, Zahradky a Hnědý Vrch 260 Kč. Top sezóna je do 8. 3. 2026, potom vedlejší sezóna s levnějším jízdným.

Skibus – Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Páteří linka č. 1 Janské Lázně – Pec pod Sněžkou a zpět jede osmkrát za den. Zastavuje na většině autobusových zastávek, celá trasa trvá optimálně 30 minut. Skibus páteří linky č. 4 jezdí z Janských Lázní do Černého Dolu. Skibus páteří linky č. 3 spojuje patnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou. Důležitá linka č. 2 vede z Velké Úpy k Javoru se zastávkami u dopravního terminálu a autobusové stanice v Peci. Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další tři linky CITY BUS, první po trase hotel Horizont – Malá Pláň – Javor, druhá na trase Logla – Malá Pláň – Javor a třetí na trase od dolní stanice lanovky Sněžka – autobusové nádraží – Javor. Skibusy jsou v provozu od 20. 12. 2025 do 15. 3. 2026.

Lyžařské spojení Janských Lázní s Peci pod Sněžkou zvané **SkiTour** je velmi oblíbené, denně svezí i 300 lyžařů. Od horní stanice Černohorského Expressu vás od 9 do 15.30 v intervalu 15 minut vyveze 300 metrů speciálně upravená rolba až pro dvacet lidí na nejvyšší bod trasy. Na lyžích sjedete tři kilometry do sedla pod Kolínskou boudou, kde nasednete do jiné rolby směřující k Pražské boudě. Odtud sjíždíte na sjezdovky v Peci. Návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní 30 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu. U pokladny na dolní stanici si mohou za 100 Kč koupit jednorázovou jízdenku i běžkaři nebo pěší hosté. Jezdí od 20. 12. 2025 do 15. 3. 2026.

SkiResort Live je největší lyžařská škola ve východních Krkonoších, naučí lyžovat každého, od malých dětí po dospělého začátečníka i cizince. Působí ve čtyřech lyžařských areálech, sou-

částí jsou půjčovny špičkového vybavení a servis lyží. Připraveny jsou tři stovky certifikovaných instruktorů. Hosté si mohou vybrat z osmi programů lyžařské školy. Nabídka Malý lyžař obsahuje i půjčení lyžařského setu a především individuální výuku jednoho instruktora pro jedno dítě. Jiný program je Skupinové lyžování, Ranní ptáče nebo intenzivní VIP privátní výuka. Rezervace jsou možné elektronicky na live@skiresort.cz nebo telefonicky na infolince. Pro děti a úplné začátečníky jsou v bezpečné zóně u hlavních vleků a lanovek dobře vybavené LIVE parky s pojízdným kobercem se snadným nástupem. V Peci u Javoru jezdí dva, větší osvětlený kryje průhledné zastřešení. V době večerního lyžování ve středu, v pátek a v sobotu se tu jezdí i na bobech. Pro ubytované na horských boudách je výhodný LIVE park Klondike, protože nemusejí sjíždět do údolí. Školní lyžařské výcviky si mohou najmout kvalifikované učitele lyžování. U LIVE parků Javor, Černý Důl a Formánky je příjemné posezení ve vyhrátých restauracích. Tam mohou počkat rodiče, kteří po předání malého lyžaře učitelé sami nelyžují. V Janských Lázních je dětský park Formánky se dvěma koberci a dvěma vleky přímo u parkoviště, stejně jako v Černém Dole.

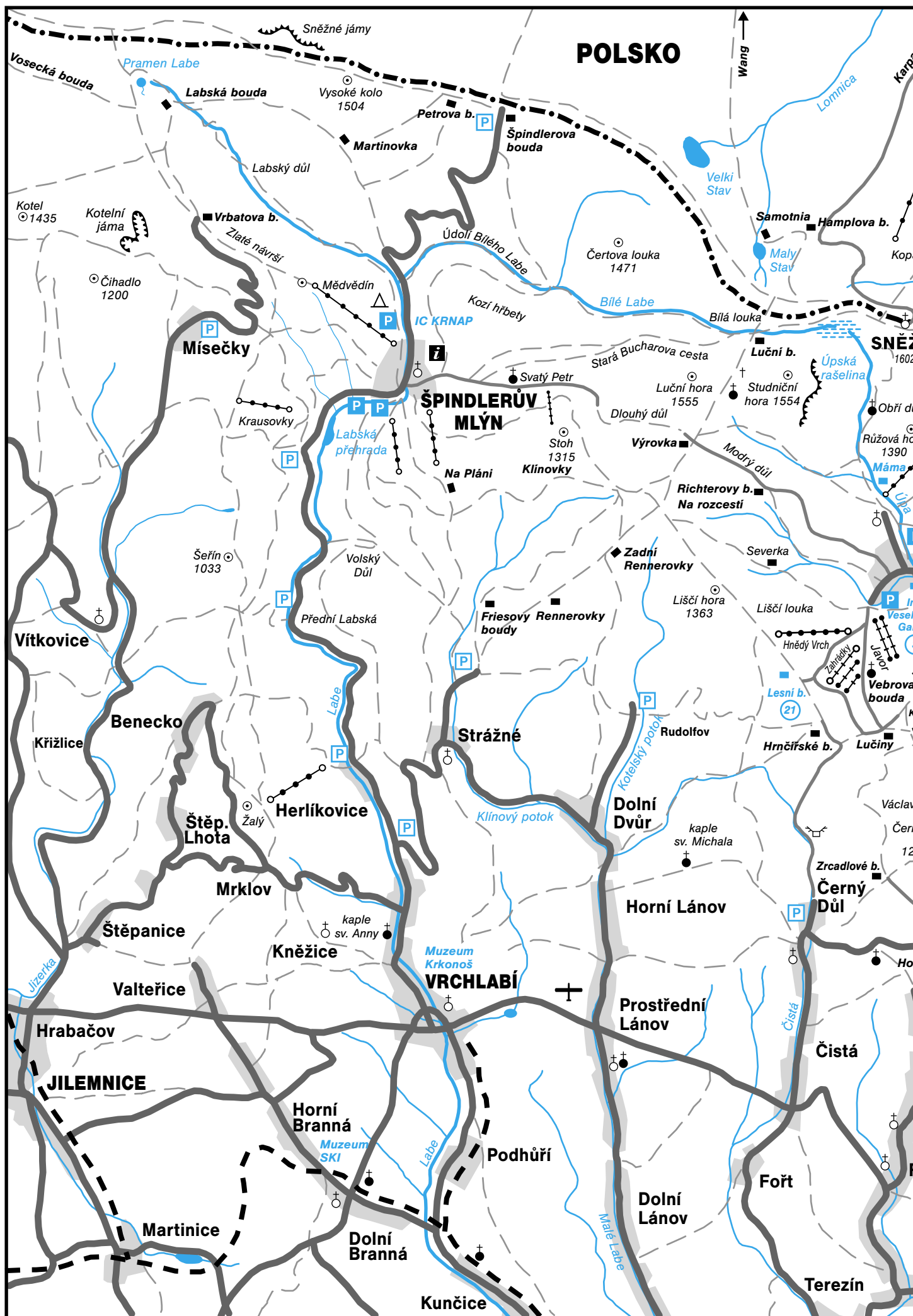
Úpravu tratí pro běžkaře zajišťuje SkiResort ČERNÁ HORA – PEC v celkové délce přes 100 kilometrů. Na lanovku Černohorský Express navazuje pravidelně upravená **sáňkařská cesta** dlouhá 4 kilometry s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo v budově dolní stanice kabinkové lanovky v Janských Lázních. V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3, v Černém Dole a rovněž v Peci pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat lyžařské závody. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu (internetová mapa běžeckých tras) jsou informace o stavu tratí, sjezdovky vám přiblíží webové kamery. Přeprava běžkařů a sáňkařů v Janských Lázních je pouze na kabinkové lanovce.

Akce ve SkiResortu se zaměřují na děti sérií animačních programů, veřejné závody jsou spojené s testováním lyží. Pokračuje Žampa Cup založený slalomáři světového poháru, olympiád a mistrovství světa bratry Žampovými. Živá hudba hraje pravidelně v Bull baru u sjezdovky Javor a DJ sety jsou u Ford Baru po Vánocích každou sobotu a neděli. Hlavní zimní událostí je 6. února 2026 Action Show na sjezdovce Javor v Peci. Při světelném show se roztančí i sněžné rolby, instruktoři se předvedou při noční jízdě a do programu zapojí i veřejnost. Termíny akcí jsou na webu v kolonce Události.

Magická jízda nad večerní Peci – bobová dráha v Relaxparku v Peci pod Sněžkou je během zimní sezóny v provozu denně od 10 do 19 hodin. V zimě je navštěvovaná i jako program po lyžování, tedy odpoledne a večer. Celá trasa je osvětlená a doplněná řadou třírozměrných figur. Již tak silný zážitek z jízdy zasněženou krajinou umocní setkání s jelenem nebo pohádkovými postavami. Součástí Relaxparku je 1. krkonošská palačinkárna CrêPec.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost MEGA PLUS, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, infolinka 734 153 153, e-mail: skiresort@skiresort.cz www.skiresort.cz

Pamatuji díry na sjezdovkách, do kterých nebylo radno spadnout. Označené maximálně dvěma zkříženými klacky představovala vyťatá místa past na nepozorné nebo nešikovné lyžaře. Potom se člověk vracel z lyžování celý od bláta. Mně se to stalo na staré sjezdovce Javor. Až později snížily nebezpečí barevné síťové ploty. Zásadní změna v kvalitě a bezpečnosti sjezdovek přišla se zasněžením spojeným s pravidelnou úpravou rolbami. Dnes výšku sněhu pod rolbou měří satelitní signál.

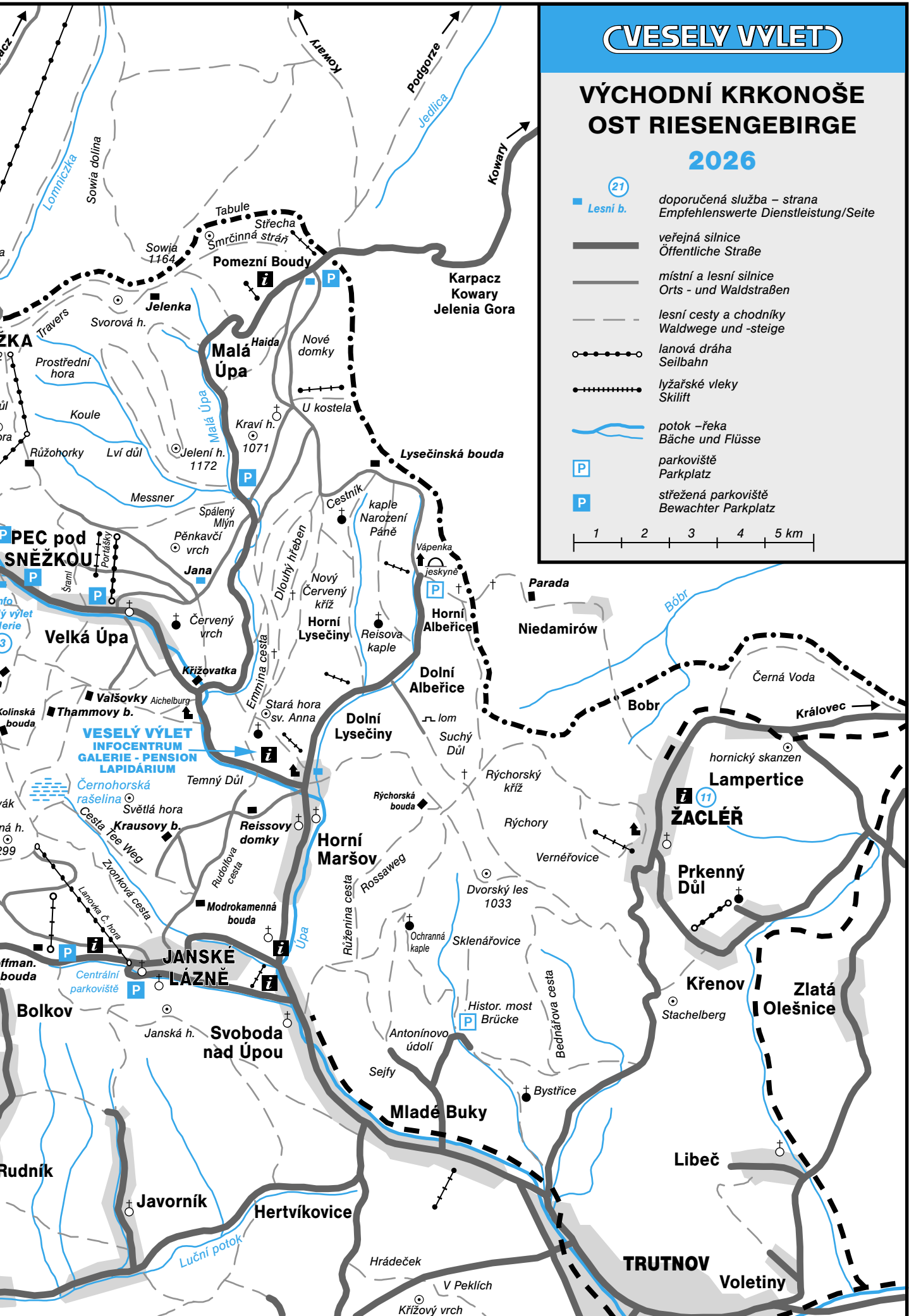

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2026

- 21 ■ **Lesní b.** doporučená služba – strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite
- veřejná silnice
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige
- lanová dráha
Seilbahn
- lyžařské vleky
Skilift
- potok – řeka
Bäche und Flüsse
- P parkoviště
Parkplatz
- P střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km

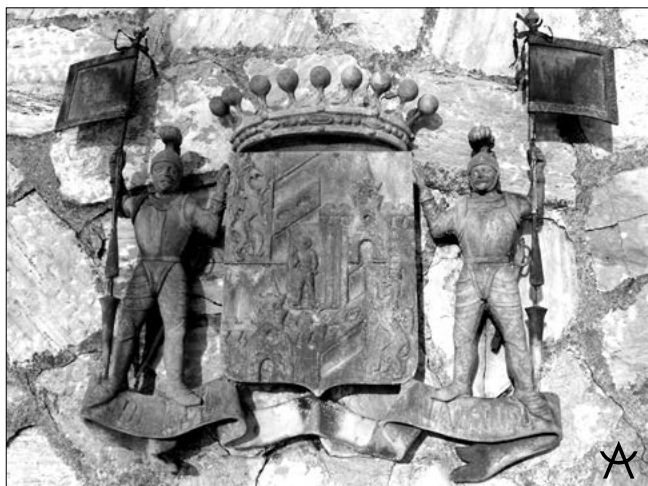

Hrobka rodu Aichelburg, 2012.

Do areálu okolo hřbitova v Horním Maršově jsme hosty pozvali už několikrát, aby si i uvnitř prohlédli renesanční kostel Nanebevzetí Panny Marie z roku 1608, barokní faru přeměněnou na ekologické středisko DOTEK, barokní sochu Jana Nepomuckého z roku 1717 i nejstarší strom v údolí Úpy, tedy nejméně čtyřistapadesátiletou lípu srdčitou. Zajímavý je i samotný hřbitov. Zachovaly se tu stovky náhrobků, i když rodiny většiny pochovaných musely před osmdesáti lety rodný kraj i hroby svých předků opustit. Hřbitovy jsou spojené s koncem života, ale také představují kroniku, ve které nacházíme a ožívujeme příběhy spojené s našim domovem. Zapsaný ústav Paměť Krkonoš provedl s podporou obce inventarizaci jednotlivých hrobů nejstarší části hřbitova a všech hrobek. U většiny hrobů se podařilo identifikovat pochované a propojit je v databázi Archa Krkonoš® s domy, ve kterých dříve žili nebo podnikali. Označení hrobů vychází z dochovaného plánu z prosince 1909. V Arše jsou již editované také všechny dochované hroby hřbitova v Malé Úpě, v Maršově 1 a ty nejstarší ve Svobodě nad Úpou. Podle možnosti bude inventarizace pokračovat. Pohřbívat se na maršovském hřbitově začalo kolem kostela nejspíše v 16. století. Josef Demuth ve vlastivědě okresu Trutnov z roku 1901 uvádí náhrobek s letopočtem 1600 a nečitelným jménem. Dlouho jsme si mysleli, že to jsou mechem porostlé pískovcové kameny opřené o zeď kostela. Po očištění se ukázalo, že pocházejí až z počátku 19. století. Příliš dlouho na ně přšlo, čitelné je datum úmrtí 6. května 1815. I tak jsme je jako nejstarší dochované ošetřili a zazdili do zdi severní strany kostela. Umístě-

Rodový erb umístěný nad vchodem, 2003.

ní kostela se hřbitovem vysoko nad nivou řeky Úpy nevyžadovalo jako ve městech pozdější omezení pohřbívání a založení nového hřbitova.

Hrobka Aichelburgů

Dnes stojí uprostřed hřbitova, ale původně za hrobkou majitelů panství Maršov probíhala severní hřbitovní zeď. Hrabě Berthold Aichelburg zemřel v květnu 1861 a dříve, než byl uložen do nové rodinné hrobky, vznikl na úbočí Světlé hory v roce 1863 z popudu personálu památník v podobě lesního hrádku Aichelburg. Přestavba hrobky Aichelburgů v novogotickém stylu byla dokončena až v roce 1869, kdy sem ve svátek svatého Huberta uložili Bertholda v kovové rakvi. Jeho syn Alfons Aichelburg Maršov v prosinci 1882 prodal a od té doby se o hrobku nikdo nestaral. Je poškozená, ale zůstala stát bez údržby téměř sto padesát let. Obec Horní Maršov chtěla památku převzít, jenže se nepodařilo najít nikoho z majitelů zapsaných v katastru nemovitostí. Všichni jsou nebo byli potomci dcer Bertholda Aichelburga s pobyttem uvedeným v cizině. Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových se je pokoušel kontaktovat. Když neuspěl, mohl až po dvaceti letech hrobku převést na stát a následně v říjnu 2024 na obec Horní Maršov. Dvoupodlažní objekt tvoří kaple a krypta se šesti uloženými cinovými rakvemi. Odtud byla v roce 1995 vyzvednuta sádrová busta Bertholda Aichelburga a po jejím restaurování a obnově lesního hrádku v listopadu 1999 vrácena na původní místo v památníku osvěceného šlechtice. Poslední rakev do krypty příbuzní z ciziny přivezli v roce 1927. Rod Aichelburg je v databázi Archa Krkonoš® nově zpracovaný historikem ústavu Paměť Krkonoš Janem Ivanovem s vydatnou pomocí historika Wladimira Aichelburga z Vídně. Ten poskytl i zajímavé obrazové dokumenty.

Hroby a hrobky

V dávných dobách se pohřbívalo kolem kostela. Při opravě kamenného schodiště z roku 1841 před vstupem do chrámu jsme pod ním nacházeli ostatky ze starších pohřbů. Hřbitov byl nejméně třikrát rozšířený směrem k severu. V roce 1867 nejspíš v souvislosti se stavbou hraběcí hrobky, další pás pro hroby vznikl v roce 1908. V zápisu podepsaném starosty historických obcí dnes tvořících jednu obec Horní Maršov se počítá s úhradou pozemku získaného od farnosti poplatky za vlastnictví hrobového místa. Pod kostelem, podél dolní a severní zdi z dvacátých let jsou vyzděné hrobky vážených rodin. Nejvýše položená na severní straně patří rodině ředitelů maršovské měšťanské školy Bertholda Wagnera *1863 (v Arše M3 hrob č. L/1). Byla nejznámějším hrobem na hřbitově, než v létě 2013 bronzovou sochu školáka ukradli sběrači kovů. Dílo významného sochaře Emila Schwantnera nám chybí, na žulové desce zbyly jen patrné školákovy stopy. Druhou Schwantnerovou prací je v dolní řadě u vstupní porty pískovcový náhrobek selské rodiny Fries (M3 hrob č. M/3). Mistr vytvořil moderní plastiku truchlící rodiny s ohledem na svou babičku Franzisku Fries *1836. Leží tu i její syn a poloviční bratr sochařova otce Johann Fries *1870, vážený starosta obce Maršov 4. Jiný starosta Josef Hanke *1847 (M3 hrob č. L/16) provozoval maršovský pivovar, kde byl i sládkem. Zajímavá je hrobka z černého kamene Karla Scholze *1824 pod kostelem (M3 hrob č. D/48). Dlouholetý poštovníř zastával po reformě státní správy v roce 1850 funkci prvního starosty Maršova. Obec vedl třicet let. Podporoval syna na studiích, ale text na náhrobku vypovídá, že doktor práv Hans Scholz padl v lednu 1916 na Balkáně v boji o Černou Horu. V devadesátých letech pracovníci obce vztýčili povalené náhrobky. Obec Černá Hora v Krkonoších je dnes součástí Janských Lázní, ale dlouho patřila do farnosti Maršov. Mezi narovnané náhrobky patří i ten se sedmi jmény rodiny Erlebach

z Černé Hory (M3 hrob č. E/1). Muži pocházeli z Krausových bud u Špindlerova Mlýna. Johann Erlebach *1856 provozoval v Černé Hoře oblíbený hostinec Hoffmannova bouda a po něm syn Lambert *1881. Druhý syn Ludwig Erlebach *1880 postavil nedařnou Ludvíkovu boudu spolu s manželkou Theodorou rozenou Jeschke *1884. Ta pocházela z hostince Horský dvůr. Jsou tu pochováni spolu s dalšími členy rodiny. Jen pro zajímavost, edici hrobů v databázi Archa Krkonoš® provádí Alice Bartoníčková rozená Erlebachová. S Erlebachy z Hoffmannovy boudy prý není v nejméně posledních osmi generacích příbuzná.

Některé hrobky zůstaly téměř prázdné, protože jejich zakladatelé odešli po válce do odsunu. Lékař a místní fotograf Wenzel Lahmer *1864 stihl v Maršově do nákladné hrobky z leštěné žuly uložit jen tchyni Reginu Adolf (M3 hrob č. L/4). Sám spočinul rok po vyhnání v neoznačeném hrobě v německém městě Ruhla. V pásu posledního rozšíření z třicátých let jsou dvě hrobky úředníků. U jména je uvedena jejich funkce v czernin-morzinské lesní správě. Lesní inspektor a lovcí Robert Renner *1883 (M3 hrob č. Z/3) zahynul v lavině na Studniční hoře 2. února 1935. Na túře s ním byla i dcera a její šestnáctiletá kamarádka Berta Mrazíková, studentka z pražského Smichova. Záchraně akce se zúčastnil i pozdější člen Horské služby v Peci plukovník Josef Šourek pobývajících na Výrovce. Rennera a Mrazíkovou našli mrtvé. Ten víkend v Krkonoších zemřelo několik dalších hostů. „Černá sobota a neděle“ přispěly k založení Horské záchranné služby. Hrobku přímo u zdi presbytáře kostela má technický ředitel firmy P. Piette Emanuel Hromadník *1853 (M3 hrob č. Q/9). Je to jeden z náhrobků s dobře dochovanou porcelánovou fotografií. Hrobku v Maršově si zřídil i majitel hotelu Johann Flögel *1865 (M3 hrob č. L/13). V místě prvního hotelu v Peci dnes stojí aparthotel Pecr. Za hrobkou Aichelburgů ve dvou řadách hrobů leží sestry Kongregace Nejsvětější Svátosti, které byly v květnu 1958 z mateřnice vyhnány do vyprázdněné obce Albeřice. Opuštěnou školu s děravou střechou velkým úsilím opravily a zvelebily. Pětačtyřicet let řádové sestry patřily do zdejší komunity. Prosté skleněné desky nesou kromě kříže, jména, data narození a úmrtí i den složení řeholního slibu. Především v novější horní části hřbitova je řada náhrobků z první poloviny 20. století s oválnými porcelánovými štítky, ze kterých se postupně smývají jména a data pochovaných. Na několika poválečných hrobech v Maršově 1, ve Velké Úpě i tady v Horním Maršově mají patrioti motiv krajiny se Sněžkou. Nejmladším hrobům až nahoře se jako jinde říká urnový háj. První část už je zaplněná, obec připravuje další místo. To přispívá k uchování starých hrobů, i když už často není nikdo, kdo by zaplatil poplatek. To je nejmenší služba předchůdcům, kteří po generace budovali náš domov.

Od roku 1995 provozujeme hřbitovní turistiku. Navštěvujeme ve vybraných místech Alp hřbitovy, ve snaze najít jména rodin, které v 16. století přišly do našeho údolí pod Sněžkou a skoro čtyři století tu hospodařily. Ze stovek míst jsme v několika málo obcích Tyrolska, Štýrska, Korutan a Jižního Tyrolska úspěšní. Proto dobře vím, jak sporádaně vypadají horské hřbitovy v místech s nepřerušovanou tradicí. Proti tomu jsou hřbitovy v kraji pod Sněžkou loukami s vyčnívajícími kameny. Když procházím mezi hroby na našem hřbitově, znám jména a většinou i tváře pochovaných od šedesátých let. U těch před rokem 1945 se mi vybavují jejich funkce, domy, zásluhy i prohry a také snaha potomků udržet ve starém domově alespoň hrob předků. Jsem rád, že je to tak. Vždyť třeba předsedou národního výboru v roce 1987 zcela zničený hřbitov ve Špindlerově Mlýně nebo zrušené téměř všechny staré hroby na polské straně hor přispěly ke ztrátě paměti Krkonoš.

Socha školáka na hrobce učitele Bertholda Wagnera, 2006.

Lesní úředník Robert Renner zahynul v lavině, 2015.

Náhrobek ředitele papírny Emanuela Hromadníka, 2005.

Rodokmeny pátera Krška

V letech 1891 až 1903 v Malé Úpě působil farář Alois Krsek původem z Rychnova u Jablonce nad Nisou. Během předchozí služby v Maršově poznal, jak blízcí příbuzní jsou navzájem farníci východních Krkonoš. Před požehnáním ke sňatku musel mít jistotu, že snoubenci nejsou v příbuzenském vztahu. Zasedl k matričním knihám a soupisu duší vedeném k jednotlivým domům, aby vypracoval unikátní evidenci uzavřených manželství od nástupu prvního faráře v Malé Úpě roku 1791. Rodokmeny vycházející od zakladatelů jednotlivých linií zhotovil jako obrazy různě košatých stromů. Mohutnost odráží počet potomků. Linie bezdětných nástupců končí ulomenou větví. Dochovalo se sedmačtyřicet kartonů dnes uložených ve Státním okresním archivu v Trutnově. Vedle toho je v archivu zapsaného ústavu Paměť Krkonoš několik tužkou provedených „šmiráků“ stromových rodokmenů s řadou hustě psaných poznámek. Je vidět obrovský objem dat zpracovaných Aloisem Krskem, než mohl vytvořit barevné čistopisy. Není snadné se v Krskových rodokmenech orientovat. Například strom nadepsaný u pařezu Ignaz Bernkopf původem z Velké Úpy čp. 6 se v Malé Úpě hned rozděluje přes dceru Barboru provdanou v roce 1827 za Johanna Kirchschlagera a druhou dceru Theresii provdanou ve stejném roce za Josefa Hofera. Tím jméno Bernkopf v rodokmenu hned mizí, přestože je karton tak označený. U každé větve a uvedeného dvojice manželů je připsané číslo domu. Údaje před rokem 1805 mají černě zapsané první číslování, které farář označuje jako alt, tedy staré. Červeně odlišené je druhé číslování domů Malé Úpy. Třetí proběhlo roku 1906 tedy až po ukončení Krskovy práce. Pro orientaci v rodokmenech je nezbytný převod čísel popisných uvedený v Historickém adresáři východních Krkonoš, který jsme zveřejnili v roce 2022 a je i v digitální podobě v databázi Archa Krkonoš®. Jméno v dané rodové linii je uvedeno latinkou, příženou či přivdanou osobu Krsek připsal kurentem. Pro rozlišení jednotlivých linií klanu farář použil i více než deset barev na jednom archu. Celkem pak 112 odstínů, někde si pomohl šrafováním. Proto jsou originály krásným výtvarným dílem. Rodokmeny pátera Krška nejsou rozrodem sledujícím otcovskou a vedle toho

mateřskou linii. Zvolil pro své účely vhodnější metodu vývodu, kde jsou jednotlivé linie po mužských a ženských potomcích rovnocenné. Dcery zapsané v rodokmenu ve čtverci pokračují s příjmením manžela, synové zapsaní v kolečku drží rodové jméno, dokud nemají dcery. To znesnadňuje hledání konkrétní osoby v Krskově rodokmenu podle příjmení, ale jsou vidět příbuzenské vztahy i mezi lidmi s různým rodovým jménem. Kdybychom chtěli z jeho práce v Malé Úpě sestavit klasický rodokmen s rozrodem, musíme jednotlivé osoby hledat v několika stromech.

Hübnerové a slavná bouda

Jedno z nejstarších známých jmen spojených s dřevařskou kolonizací v Malé Úpě je colmistr Marek Hübner zmíněný ve zprávě z roku 1609. Měl na starosti těžbu a plavení dřeva, dnes bychom řekli polesný. Zároveň, stejně jako před ním Wilhelm Hübner, který odešel s několika dřevaři do Orlických hor, toleroval zakládání luk na pasekách se stavbou prvních chalup. O dvě století později byli Hübnerové usazení především v okolí maloúpského kostela. V rodokmenu Aloise Krška nenajdeme Stefana Hübnera na kartonu nadepsaném Hübner, protože tady příjmení končí provdáním dcer hned v první a ve druhé generaci. Stefan se objevuje v jednom ze tří dochovaných archů nejpočetnějšího maloúpského rodu Kirchschlager. U pařezu je uvedený zakladatel této linie Johann Karl Kirchschlager z chalupy alt Nr. 115, tedy z dnešního čp. 24, což je pension U Mlýna v Dolní Malé Úpě. Příjmení držel jeho syn Hans Georg, vnuk Anton i pravnuček Stefan Kirchschlager *1765 s přezdívkou Nickelstefan. Dávno před farářem Krskem měli obyvatelé Malé Úpy problém s rozlišením jednotlivých linií se stejným příjmením. Proto vznikly rodové přezdívkové. Stefanův vrstevník pekař z Pomezí boudy Anton Kirchschlager byl Nickelhonsanton. To znamenalo, že pocházel ze stejného rodu původně usazeného v osadě Niklův Vrch a jeho otec se jmenoval Honsa, tedy Johann Kirchschlager. Jiný Stefanův vrstevník Stefan Kirchschlager *1763 byl pro sousedy Simmastefan, protože byl z rodu usedlého v Šimových chalupách. Dalšímu Stefanu K. *1766 té generace se říkalo, kdo ví proč, Bargastefan. Do Mannschaftsbuch, tedy soupisu duší, založeného

V rodokmenu vycházejícím od Johanna Karla Kirchschlagera páter Krsek zaznamenal 195 jeho potomků. Jedna větev zachycená ve výřezu vede k zakladateli a provozovateli Hübnerovy boudy, kolem 1900.

roku 1856, vepsal nejspíš páter Alois Krsek ke každému domu dodatečně generaci maloupských obyvatel z konce 18. století. Pro svou orientaci u jména hospodáře často uvedl i přezdívku. Proto i dnes víme, že některé vycházely z profese, jiné patřily celému rodu. Kleinovi byli Pella, rod Mitlöhner Jessa, Brunecker Maschel, Gleissnerové Walscha a podobně. Nejčastěji přezdívky odrážely křestní jména předků. Chudák Anton Hübner z Pomeznic Bud se podle dědy Christiana a otce Johanna nazýval Christionsa-hons-anton.

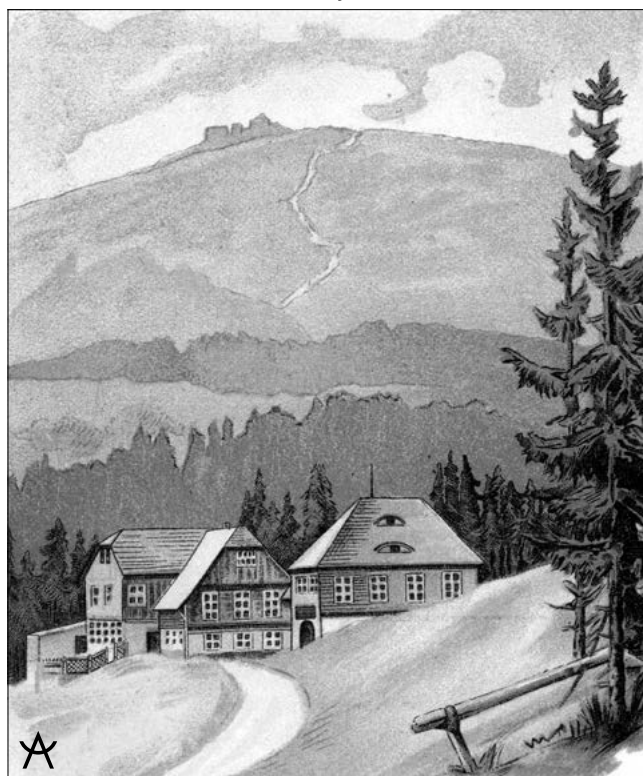
Pro naše vyprávění je důležitý zmíněný Nickelstefan. Narodil se v krátce založené osadě Nové Domky s neobvyklou řadou deseti chalup podél cesty. Otec Anton Kirchschrager *1726 hospodářil na nevelkém pozemku a jistě to bylo skromné živobytí. V roce 1792 se Stefan oženil s Beatou Brunecker a nejpозději o čtyři roky později už vedl vlastní hostinec a hospodářství v osadě Mokré Jámy na dohled Pomeznic Bud. Zároveň Stefan Kirchschrager obchodoval s maďarským vínem, pro které se vydával až do Vídně. Že mu byla rodná obec malá, svědčí i druhý sňatek. Vdovce z hor si v roce 1806 vzala Cecilie Svatoňová z dnešních Lázní Bělohrad. Dcera Juliana Kirchschrager *1793 na boudu v roce 1812 přivedla ženicha Stefana Hübnera *1787. Spolu v roce 1815 postavili novou velkou chalupu a zahájili zlatou dobu Hübnerovy boudy. Pro ubytované hosty sloužila dvoupodlažní přístavba s valbovou střechou, první svého druhu v Malé Úpě. Ve stejném roce Hübnerovi zavedli v Krkonoších novou atrakci, která přivedla hosty do hor i v zimě. Na saních rohačkách je sem z Kowar vytáhli koně. Po zábavě s hodováním, vínem a živou muzikou hosté sjížděli na saních se zkušeným horalem zpět na slezskou stranu hor. Bouda sloužila i jako první horský hotel na české straně Krkonoš, především pro hosty ze Slezska a Saska. Pobýval tu například pruský polní maršál August Neidhardt von Gneisenau, který se vyznamenal i v bitvě proti Napoleonovi u Waterloo. V září 1841 Hübnerovu boudu navštívili císařův syn velkovévoda Štěpán Habsbursko-Lotrinský a pozdější král Johann I. Saský. Po bitvě u Trutnova a Hradce Králové tu odpočíval vojevůdce, korunní princ a později císař Friedrich III. Pruský. Věhlas Hübnerovy boudy dokládá i vyobrazení na grafikách vytvo-

řených předními tvůrci té doby, jako byli Friedrich A. Tittel, Ernst W. Knippel či Carl T. Mattis.

Stefanovi a Julianě se v boudě narodilo čtrnáct dětí, devět se dožilo dospělosti. Po smrti Stefana v říjnu 1863 zavedený podnik převzal nejmladší syn Berthold Hübner *1830. Ještě předtím dostal v roce 1861 památný stříbrný pohár od majitele vinného sklepa v maďarském Ödenburgu – Šoproni za padesátileté výročí společných obchodů zahájených už tchánem Kirchschragerem zvaným Nickelstefan.

Linie rodu Hübner hospodařící i na slavné boudě je od společného předka Georga Hübnera *1682 zpracovaná v databázi Archa Krkonoš®. Rod vychází z chalupy v Dolní Malé Úpě se současným čp. 97. Odtud byli i poslední Hübnerovi žijící v Malé Úpě. Alois Hübner *1893 měl přezdívku Korl-lois odkazující na rodovou linii začínající prapradědou Karlem *1747. S manželkou Annou rozenou Sagasser *1894 měli pět dětí a ještě vychovali schovance Rolanda Dixe. V letech 1928 až 1938 Alois zastával funkci starosty Dolní Malé Úpy, proto je zachycený na několika dochovaných svatebních fotografiích. Po záboru Sudet funkcí převzal novému režimu oddanější soused. V lednu 1939 i Alois vstoupil do nacistické strany, aby z ní byl nejspíš pro kritický postoj v září 1942 vyloučen a stal se v očích nacistů černou ovcí. Proto s rodinou nemusel nastoupit do transportů organizovaných pro starousedlíky v průběhu roku 1946. Vnitřnímu odsunu z pohraničí se již nevyhnul. V létě 1947 Hübnerovi dostali příkaz k přesídlení z Malé Úpy, ovšem Alois, manželka a dcery každý k jinému sedlákovi v okolí Jaroměře. Kvůli vykořenění požádali o vystěhování. V roce 1949 odjeli do západního Německa, kde zpočátku Alois v pohoří Schwarzwald v létě pásí krávy. S nimi po více než čtyřech stoletích skončili Hübnerové v Malé Úpě.

Hübnerova bouda u cesty na Sněžku, asi 1900.

Jízdy na saních rohačkách zavedli v Krkonoších na Hübnerově boudě, 1869.

Na výřezu svatební fotografie z Malé Úpy byl označen páter Krsek, asi 1900.

Adolfové a jejich boudy

Od Bertholda Hübnera slavnou boudu koupil roku 1882 Wenzel Adolf *1847 ze Špindlerova Mlýna. Ponechal zavedený původní název Hübnerova bouda. V horském hotelnictví se dobře vyznal, příbuzní vedli například Hampelovu a Dvorskou boudu nebo později hotely Špindlerův a také Mohornův mlýn. Jeho manželka Antonia *1848 se narodila do rodiny Zinneckerů z Petrovy boudy. Spolu tam nejméně deset let pracovali, než si koupili vlastní podnik v Horní Malé Úpě. To už kolem Hübnerovy boudy vedla dnes žlutě značená turistická cesta z Pomezních Bud na Sněžku. Než v září 1909 Wenzel Adolf zemřel, byla jejich bouda stále jedničkou v Malé Úpě. V roce 1914 přivedená silnice na Pomezní Boudy přeměnila nejvýše položenou lokalitu obce na nové centrum. Ignaz Tippelt tu postavil nový hotel dnes známý jako Trautenberk a potom další hned za hranicí. Postupně tu vznikaly úspěšné podniky. Hübnerovu boudu po otcově smrti převzal nejstarší syn Gustav Adolf *1875. Jeho mladší bratr Wenzel *1895 se v Plzni vyučil kuchařem a po návratu byl hostinským v rodné boudě. V roce 1932 se rozhodl osamostatnit. Na Pomez-

Starosta Dolní Malé Úpy Alois Hübner s manželkou Annou, asi 1935.

ních Boudách koupil pozemek, na kterém v roce 1928 postavil Adolfovu Novou Pomezní boudu, dnes známou jako Hořec. Na situaci zareagoval i bratr Gustav. Zbořil část původní Hübnerovy boudy a v roce 1932 zahájil stavbu nového hotelu. Doba investic nepřála, probíhala hospodářská krize, přišel nástup Hitlera se zákazem vyvážet marky mimo Německo, nakonec i předčasná smrt majitele Gustava v říjnu 1935. Přesto se ještě před začátkem války jeho dceři Elisabeth *1914 podařilo novou Hübnerovu boudu téměř dokončit. Už si nechala vytisknout pohlednice, ale provoz ukončila válka. Údajně tu byl vojenský lazaret, než přišla postupná zkáza. Demolice slavné boudy začala v létě 1952 a dokončilo ji ženijní vojsko v roce 1961. Dnes slavnou Hübnerovu boudu připomíná jen rovné místo, staleté jasany a jeden rezavý požární hydrant. Parcela je podle územního plánu zastavitelná. Je posledním takovým pozemkem v majetku obce Malá Úpa, která si jistě dobře rozmyslí, pro jaký účel bude jednou využít.

Výstava s rodokmeny pátera Krska

Obec Malá Úpa v bývalé celnici u státní hranice na Pomezních Boudách provozuje galerii s autorskými výstavami. Ve spolupráci se zapsaným ústavem Paměť Krkonoše připravuje v **Galerii Celnice** na březen 2026 výstavu s představením rodokmenů Aloise Krska. Pan farář nevytvářel dílo pro potěšení oka, ale jako praktickou pomůcku pro svůj úřad. Přitom jsou jeho barevné stromy maloúpských rodin krásné. Když dílo před rokem 1903 dokončil, nemohl tušit, že bude sloužit jen pětáctičet let a potom se potomci zaznamenaných starousedlíků nechtěně rozutečou do světa. Také nemohl vidět, jak chybělo málo, a jeho rodokmen celé obce byl po privatizaci fary v sedmdesátých letech zničen. I o tom je připravovaná výstava s vysvětlením obrazů, jejich doplněním o další údaje a fotografie několika zaznamenaných lidí i domů.

V Adolfově Nové Pomezní boudě, která se dnes jmenuje **Centrum Hořec**, je vedle kavárny moderní víceúčelový kinosál s projekcí filmů i koncerty. Po celou zimní sezónu probíhá v horním podlaží výstava věnovaná olympijským hrám.

Na více než dvoustetletý odkaz Hübnerovy boudy navazuje **Memoriál Josky Tylše**, který před šestadvaceti lety obnovil jízdy na saních rohačkách. Závod historických saní se uskuteční v lyžařském areálu U Kostela v neděli 26. ledna 2026 od 10 hodin. Rohačky jsou v dostatečném počtu k zapůjčení.

Informační centrum Horní Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz. Je otevřené denně od 9 do 16 hodin, mimo sezónu od 10 do 15. Dobře se tu domluvíte německy i polsky. Transparentní účet záchrany maloúpského kostela je u České spořitelny 4691943339/0800 (IBAN CZ67 0800 0000 0046 9194 3339).

www.malaupa.cz

Procházím staré výtisky měsíčníku *Riesengebirgsheimat*, tedy krkonošský domov, vydávaného přes sedmdesát let vysídlenými starousedlíky. Za každou obec tu má svou rubriku správce rodného místa (HOB – Heimatortsbetreuer), ve které gratuluje k narozeninám a oznamuje úmrtí rodáků. Řadu let je HOB Bärbel Köstler z rodiny Klein z Malé Úpy. Po vysídlení do Německa pracuje jako švadlena a v roce 2001 vydává pečlivě zpracovanou vlastivědu rodné obce. Jednu z nejlepších, které pro Krkonoše vyšly. V gratulacích někdejší sousedy označuje přezdívkami a my teď nevíme, kdo byl Firlaffeischer, Korlafranzlois, Langajusef, Lowaton nebo Wosselton. Jsou věci, které už nikdy nerozluštíme, na fotografiích vidíme obličeje, kterým nepřiradíme jméno, ale snažíme se zachránit, co jde. I v Malé Úpě.

LESNÍ BOUDA

Každý asi souhlasí, že je dobré mít kamaráda. Je skvělé mít kamaráda, který vám pomůže, pokud se dostanete do problémů, a je k nezaplacení mít takového kamaráda na horách. Takovým kamarádem je pro nás boudaře a naše hosty Horská služba. Je bezesporu, že mnoho lidí je vděčných Horské službě za záchranu, je ale pozoruhodné, že existují i lidé, kterým je vděčná Horská služba za to, že do Krkonoš raději nejezdí. Budeme vám vyprávět příběh, který se na pokračování odehrával po dobu několika let v okolí Lesní boudy, Hrnčířských bud a Černého Dolu.

Do Krkonoš přijel starší manželský pár. Pán byl vybaven mapou, kompasem a přesvědčením, že dobrodružství číhá hned vedle cesty. S nadšením vytyčoval směle cíle a manželka je jen v tichosti následovala. Prvního dne navrhl túru křížem krázem po místních lesích, cestou necestou, která měla končit v přesně stanoveném bodě sběrem borůvek. Podle itineráře dorazili na místo, začali sbírat borůvky a pána vůbec netrápilo, že je o několik údolíček a pár kilometrů jinde, než plánoval. Tvrdohlavě pokračoval v trase domů od domnělé pozice a nevědomky se tak vzdaloval i se svou partnerkou od vytoužené večere. Když u nich na boudě zjistili, že na večeri chybí, tenkrát se to ještě poměrně hlídalo, zalarmovali Horskou službu a ta zahájila pátrání. Asi po třech hodinách byli oba šťastně nalezeni, jak sedí někde u potůčku mezi Lesní boudou a Hrnčířskými boudami a večeri nasbírané borůvky. Všichni si oddechli, že vše dobře dopadlo, ale jejich úleva netrvala věčně – vydržela jen do příštího roku, než se oba turističtí nadšenci opět vrátili do Krkonoš.

V příštím roce vše probíhalo hladce a tak nějak dle očekávání. Manželé vystoupili z autobusu v Černém Dole a vydali se pěšky na boudu, kde měli objednané ubytování. Na konci Černého Dolu u hájovny pán usoudil, že značená cesta po horské silničce není vhodná pro jeho objevitelský duch. Začal v rukou odvážně převracet mapu, a když se konečně rozhodl, kterým směrem musí být sever, rozloučil se s manželkou slovy, že na ni počká na boudě a že jde zkratkou. Vyrázil zhruba směrem na Trutnov. Manželka to brala s klidem, když dorazila na boudu, vypila kávu, ubytovala se a očekávala večeri o samotě. Nakonec stejně musela kontaktovat Horskou službu. Naštěstí paní poměrně přesně popsala místo, kde manžel našel zkratku, a směr, kterým podle něj zkratka vedla. Členové Horské služby se tak neobtěžovali pátráním, ale vyrazili přímo na konec stezky a skutečně zhruba v té oblasti protestujícího pána odchytili, čímž mu vložili jeho záměry, a převezli ho zpět na boudu. Tak jako v pohádkách bývá vždy do třetice všeho dobrého i zlého, tušíte správně, že i tento příběh má třetí pokračování – opět následující léto. Tentokrát manželé vyrazili z Hrnčířských bud na Lesní boudu. Rovná silnička v délce asi 1 km nenabízí příliš variant, přesto se jim podařilo na Lesní boudu již nedorazit. Nedokážete si představit naprosté zděšení a pocit marnosti, který musel zavládnout na stanici Horské služby, když boudař v době večere ohlašoval již dobře známá jména dvou nepřítomných hostů. Tentokrát se ale věci nedařily tak jako dříve. Po zkušenostech z loňských let začalo prohledávání přilehlého okolí, ale bohužel. Do pátrací akce se zapojovali další a další členové Horské služby, ale marně. Ani druhý den pátrání nepřineslo žádný výsledek. Pamětníci hovoří, že byl do-

konce povolán i vrtulník, což v té době nebylo příliš obvyklé. S přicházejícím večerem druhého dne obavy stoupaly – bylo sice léto, nicméně léto na horách nevylučuje v noci teploty pod 10 °C, kdy se může nedostatečně vybavený člověk snadno podchládit. Teprve třetího dne se podařilo oba nešťastníky nalézt v oblasti Klínového potoka, jak jsou zabalení do provizorních bivačovacích spacáků z lopuchových listů, které je snad aspoň trochu ochránily před noční zimou. Vše se neobešlo bez následků a oba byli s podchlazením transportováni do nemocnice. Jaké to pro ně mělo následky, netušíme. Jisté je, že další rok již raději nepřijeli – možná z hrůzy před rozestřenými členy Horské služby, nebo prostě zabloudili někam jinam.

Pokud byste při svých toulkách v okolí Pece pod Sněžkou chtěli někam „zabloudit“ i vy, pak se nebojte zabloudit k nám na Lesní boudu. V naší restauraci najdete příjemné, prostředí původní krkonošské boudy s bohatou nabídkou specialit a tradičních jídel. V nabídce zůstávají osvědčené speciality, jako je zapékaná ovčácká miska s jehněčím masem, grilovaný kozí sýr s hruškovou redukcí a salátem. Pro zvidavější nesmíme zapomenout na naši vzpomínku na budské syrečky. Tedy klasickou, dnes již bohužel zapomenutou pochoutku. Také my využíváme historii ověřené kombinace sýru a horských bylin a propojujeme tradiční český smažák s netradiční chutí bylinek.

Přijďte a ochutnejte a nezapomeňte, že i vy máte na horách mocného kamaráda, který vám v nouzi pomůže. Jen používejte vlastní hlavu a nezneužívejte jeho dobroty.

Boudař Michal Kreipl

Lesní bouda, ač v Peci pod Sněžkou, má poštovní adresu: Černý Důl čp. 187, PSČ 543 44, tel: 736 678 302, e-mail: info@lesnibouda.cz, www.lesnibouda.cz, příznivé ceny, domluvíte se anglicky i německy.

Na boudách označených symbolem Horské služby bývaly v době bez mobilních telefonů ohlašovny úrazů nebo pohřešovaných osob v horách. Michal Kreipl ukazuje na smaltovanou tabulku, která visí ve štítu Lesní boudy od šedesátých let.

Zapsaný ústav Paměť Krkonoš náleží k takzvaným paměťovým institucím. Toto slovní spojení v současnosti slyšíme poměrně často, což mimo jiné odráží nastavení a směřování dnešní společnosti. Ač je doba, v níž žijeme, silně orientována na neustálý rozvoj s důrazem na maximální výkon, objevují se také tendence ke zpomalení, k jakémusi pozastavení se a snad i bilancování. S tím souvisí potřeba prostoru k ohlédnutí se do minulosti. K zamýšlení se nad tím, zda nám naše historie může pomoci s pochopením naší, někdy složité, současnosti a kriticky přemýšlet o světě kolem nás. A právě paměťové instituce představují základní pilíře uchování kolektivního dědictví a identity společnosti. Jejich posláním je shromažďovat, spravovat, uchovávat a zpřístupňovat kulturní a historický materiál, a tím zajišťovat kontinuitu informací mezi minulostí, přítomností a budoucností. My jako zakladatelé neziskové organizace Paměť Krkonoš jsme se již před více než deseti lety rozhodli, že naše úsilí věnujeme záchraně, zpracování a zveřejňování historických materiálů z místa, kde žijeme a které je nám blízké – z kraje pod Sněžkou. Zajistit, že naše kulturní dědictví nebude zapomenuto, a naopak bude žít dál v rukou budoucích generací, není úkol pro sólistu. Týká se celé komunity. Jen se střípků osobní paměti jednotlivců lze složit mozaiku paměti kolektivní. Vyzkoušeli jsme to během naší práce již mnohokrát a vždy znovu jsme byli zaskočeni, kolik pokladů se skrývá v domácnostech, kolik fotografií a dokumentů čeká na své vřazení do kontextu. A také – a to je hlavní – kolik zasutých vzpomínek na lidi a události vyjde na světlo, když se lidé sejdou a povídají si. I to je součást naší společné historie, možná ta nejohroženější, protože odejde s jejich nositeli. To byl také jeden z hlavních důvodů uspořádat setkání bývalých pracovníků v průmyslu v Krkonoších. Aby mohli společně zavzpomínat na „zlatou éru“ zdejšího průmyslu. Pro mnohé z účastníků to byl impuls podívat se doma po fotografiích a dalších dokumentech. Tím, že se rozhodli nám je zapůjčit k digitalizaci a zpracování, zajistili, že se stanou součástí zmiňované mozaiky našeho společného příběhu. Paměť Krkonoš připravuje na téma průmyslu v Krkonoších knihu a dokumentární film.

A samozřejmě se vše objeví v naší vytvářené veřejně přístupné databázi Archa Krkonoš®. Děkujeme za ochotu sdílet s námi vaši paměť!

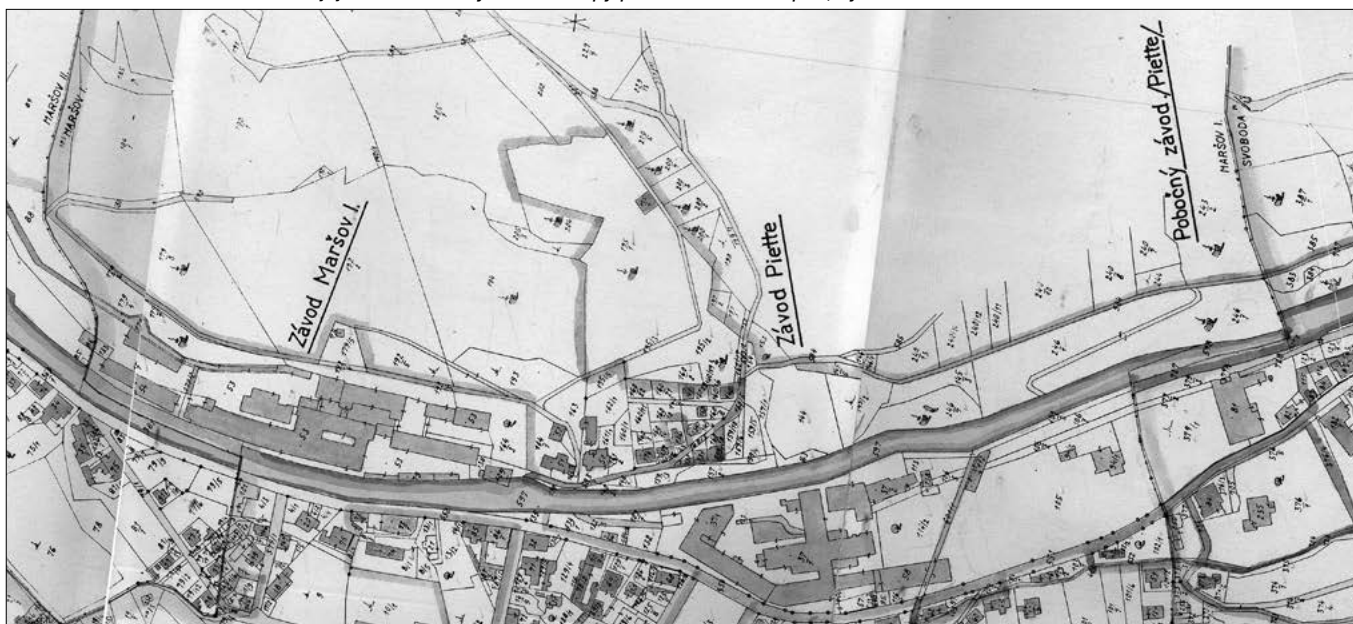
Eva Hrubá, ředitelka Paměti Krkonoš, z. ú.

Průmyslové bádání

V našem zapsaném ústavu Paměť Krkonoš se zabýváme i zpracováním historie průmyslu v údolí řeky Úpy. Téma je podle nás neodmyslitelně spjata s horskými údolími Krkonoš a celým krkonošským podhůřím. Průmysl utvářel od poloviny „dlouhého“ 19. století ráz krajiny a významně ovlivnil životy místních obyvatel. Lidé, kteří dosud žili nuzně jen z toho, co jim poskytl malá horská hospodářství, najednou našli stabilní zaměstnání v továrnách s pevnou mzdou. Sice nebyla nikterak závratná, ale ke slušnému živobytí stačila. Proměnu do oblasti přinesli i noví obyvatelé přicházející za prací. Ve sklárně v Temném Dole pracovala řada sklářů s českými jmény, aby brzy splynuli s místními lidmi. Vedle továren vznikalo i nové zázemí pro pracující, tedy jídelny, školy, školky, bytové domy pro zaměstnance, továrnické vily a v Dolním Maršově i kostel se hřbitovem. Bez tehdy vzniklých staveb si dnes již obydlená horská údolí Krkonoš neumíme představit.

Přišlo nám zajímavé se podívat, jak tovární provozy ve východních Krkonoších vypadaly. Začali jsme určením všech továren v Úpském údolí. Ani to nebylo jednoduché, řada malých provozů postupně vznikala a zanikala. Některé závody byly přestavěny na bytové domy, jiné vzala velká voda, která se údolím řeky Úpy prohnala v červenci roku 1897. Zajímavé jsou například dějiny sklárny v Temném Dole. Skládala se původně ze dvou provozů – hutí. Na levém břehu stála větší Helenina huť, na pravém pak huť Dorotina. Při povodni roku 1897 zaplavila voda žhavé pece Heleniny hutě a ty následně explodovaly. Výbuch zničil celou stavbu, až na cihlový komín. Ten si později rozebrali obyvatelé Maršova, hostinský a řezník Emil Richter z cihel přistavěl v roce 1932 novou kuchyň svého hostince na náměstí v Maršově, později známého jako hotel Slovan. Dorotina huť přecházela

Při setkání s bývalými pracovníky v průmyslu nám poskytl Petr Kadrmas dlouhý plán umístění průmyslových závodů i s jejich vodními díly od Velké Úpy po Svobodu nad Úpou, výřez Dolní Maršov 1951.

až do poloviny padesátých let, kdy ji v rámci demoličního „čištění“ pohraničí srovnalo se zemí ženíjní vojsko. Ze sklárny se dochovala bývalá brusírna skla, dnes v ní nalezneme řeznictví Motýčka, a obytné dělnické domy. Sklárna byla prvním průmyslovým podnikem v údolí i prvním editovaným spolu se vzácnými fotografiemi v databázi Archa Krkonoš®. Za své vzala také větší brusíren dřeva. Pro východní Krkonoše typické průmyslové odvětví dodávalo surovinu pro papírny v podhůří, tedy ze smrkového dřeva rozemletou a usušenou kaši zvanou dřevovina. Z brusíren zůstala do dnešních dnů stát především chráněná památka Dixova brusírna v Temném Dole, dalších jedenáct brusírenských provozů zaniklo nebo jsou přestavěny.

Druhým úkolem při výzkumu průmyslu bylo popsat vývoj jednotlivých provozů, jak se měnila výroba i prostory továren. Příkladem je přádelna Inu v Temném Dole založená roku 1861 rodinou Aichelburg. S pomocí archivního materiálu ze Státního okresního archivu v Trutnově se nám podařilo zjistit, jak byla přeprodána firmě Morawetz-Oberländer z Úpice. Ta textilku provozovala jako jeden ze svých hlavních výrobních provozů. Přádelna roku 1887 vyhořela a úpičtí majitelé ji prodali známé přadlácké rodinné firmě J. A. Kluge. Z provozu v Temném Dole vznikl pobočný závod hlavní továrny firmy Kluge v Horním Starém Městě. Přádelna po požáru přišla o patro, aby se v šedesátých letech opět zvětšila. Firma Kluge přádelnu provozovala do roku 1945, následně se stala součástí znárodněného podniku Texlen. Zajímavá je informace získaná z výpovědi bývalých zaměstnanců Texlenu, po ukončení provozu na počátku devadesátých let v budově přádelny působila pletárna belgické firmy Jasne. Ovšem vázl prodej výrobků, a tak skončila v konkurzu. Budova přádelny po sto třiceti letech dosloužila tovární výrobě. Dějiny papíren v dnešní Svobodě nad Úpou nám pomohl osvětlit místní badatel Antonín Tichý. S jeho pomocí jsme získali i řadu plánů papíren Eichmann a sousední P. Piette. Již v 19. století byla továrna na levém břehu Úpy v Dolním Maršově majetkově propojena s papírnou v Hostinném. Propojení se obnovilo znovu za první republiky, kdy provoz koupila firma Eichmann se sídlem v Hostinném. V „Eichmance“ vyráběli různé druhy papíru, včetně náročného papíru bankovního a na cestovní pasy. Druhou papírnu v Dolním Maršově založil podnikatel belgického původu Prosper Piette. Vyráběla především proslulý jemný cigaretový papír. Prosper Piette byl v Krkonoších známou osobností, mecenášem sportu a turistiky. Jeho osudy probíral podrobněji zmíněný Antonín Tichý. Nám se podařilo spojit s potomky rodu Piette. Například s Christinou Möhlholm rozenou Walzel von Wiesentreu. Paní Christina má nejen předky z rodu Piette, ale také v rodině Walzel známé pro své podnikání v textilním průmyslu v Trutnově-Poříčí. Naši neziskové organizaci Paměť Krkonoš poskytla zajímavé materiály pro zpracování historie rodu Piette včetně unikátních fotografií, které jsme spolu s dalšími představili veřejnosti v databázi Archa Krkonoš®. Bádání dějin průmyslu je závislé i na archivním výzkumu. Množství materiálu, hlavně spisů z činnosti krkonošských továren, se nachází v okresním archivu v Trutnově, v oblastním archi-

vu v Hradci Králové i archivech Národního památkového úřadu. Rodina Piette má například vlastní fond s rodinnou i pracovní korespondencí uložený v Národním technickém muzeu v Praze. Větší výzvou než hledání starých písemných dokumentů je pro nás snaha získat některé obrazové materiály z výroby a továrního zázemí. Také se zajímáme o každodenní život v místních podnicích. Proto oslovujeme pamětníky, kteří v továrních provozech pracovali, aby nám předali své příběhy a poskytli fotografie. Paměť Krkonoš v listopadu 2025 pořádala v někdejším pobočném závodě firmy P. Piette ve Svobodě nad Úpou setkání bývalých pracovníků v průmyslu. Obracíme se i na vás, čtenáře Veselého výletu. Pokud byste měli informace o životě v krkonošských továrnách, neváhejte a přijďte za námi do badatelný v Horní Maršově. Každé sdělení a fotografie je pro nás cenným střípkem do rozmanitých dějin průmyslu v údolí řeky Úpy.

Jan Ivanov, historik Paměti Krkonoš z. ú.

www.pametkrkonos.cz, www.badatelnakrkonos.cz,
www.archakrkonos.cz

Symbolem tovární výroby jsou pro mě vstupní hodiny k označení příchodu a odchodu zaměstnance. Papírová karta se vyjme z přihrádky, zastrčí do šachty, pákou se za známého cinknutí natiskne čas a na druhé straně karta zapadne do přidělené přihrádky. Pro někoho jsou píchačky noční můrou, pro jiné představují řád, pravidelný rytmus života. Mimo píchačkami vymezený čas má člověk čistou hlavu. Tedy když jsou použité správně. Máme zaznamenaný šedesát let starý příběh. V přádelně v Temném Dole pracuje vzorná dělnice pravidelně překračující normu. Toho si všimnou nahoře a dostává Řád práce. Potom normu zvedají na její výkon. Jak to, že ostatní ženy nestíhají? A to si ani nedojdou na toaletu. Aha, paní oceněná přichází o hodinu dříve, ale píchne si až v řádný čas. Po směně si kartu označí s ostatními a ještě se vrací na pracoviště, aby trochu vylepšila výkon. Proč se mámy spěchají vyzvednout děti tak zlobí? Dnes už klasické píchačky nejsou, elektronické karty otevírají dveře, čas je zaznamenaný někde, někde ve vzduchoprázdnu.

Od Jaroslava Hettlera jsme dostali nejméně šedesát let starou fotografii pracovníků před bránou přádelny v Temném Dole, naším úkolem je přiřadit zachyceným lidem jména a profese.

Spojení profesí stavařů s krajinou ekologičtěji nám mimo jiné umožnilo poznat tradiční dřevěné domy Krkonoš a porozumět jejich vývoji. Při prohlídkách jsme mohli nahlédnout do stovek chalup, v některých navrhovat i provést záchranu nebo opravu tradičními postupy. Přednostně se věnujeme obnově chráněných kulturních památek nebo domů, které i bez úřední ochrany považujeme za kulturní dědictví domova. V naší firmě se vyučili tesaři a truhláři, kteří dnes pracují sami na sebe a dělají čest řemeslu. My jsme se práci se dřevem přiučili především u Mistra tesaře.

Velký učitel

Za komunistů kvůli kádrovému profilu Petr Růžička nemohl studovat architekturu, tak se vyučil na Střední uměleckoprůmyslové škole v Praze truhlářem. Po revoluci nastoupil na Filozofickou fakultu UK v Praze a po třiletém studiu dospěl k poznání, že je především tesař. Filozofování a úvahy i nad svým řemeslem jej neopustily. Možná i proto se stal největším tesařským Mistrem naší generace. Petr přispěl k obnově tradičního řemesla v nejbližší podobě, od používání původních nástrojů přes tesání úžasných trámových profilů, vymýšlení složitých spojů až po navrhování a realizaci unikátních dřevěných konstrukcí. Jezdili jsme se na jeho práci dívat do Slavonic, na Pražský hrad, do Bílé věže v Hradci Králové, na hrady Točník, Karlštejn, Krakovec nebo do libeňské synagogy, kde tesal Noemovu archu. Veřejnosti známé jsou jeho repliky dřevěných klecových jeřábů z doby Václava IV., kterými zvedal sochy na Staroměstskou mosteckou věž Karlova mostu v Praze. Mezi památkáři měl Petr Růžička velkou autoritu. Tradiční postupy se učil i od mistrů v Japonsku. Francouzi s ním konzultovali obnovu vyhořelého krovu katedrály Notre-Dame v Paříži. Pro Centrum stavitelského dědictví v Plasích vytvořil expozici středověkých stavebních strojů. Petr vychoval zástup následovníků, dnes tesařských mistrů. Po letech putování po zajímavých stavbách založil tesařskou hut' v Chebu, kde náhle zemřel na vrcholu tvůrčího období v květnu 2023. My jsme s Petrem realizovali tři zajímavé veřejně přístupné dřevěné stavby v Krkonoších, při kterých nás přijal jako učedníky. Dřevě-

ný dům informačního centra s galerií Veselý výlet v Peci má celou třípodlažní konstrukci bez jediného kovového spoje. Petr obohatil hlavní prostor čtyřmi osmibokými tesanými kónickými sloupy, na kterých je zavěšená hrázděná konstrukce a krov. Dřevěnou konstrukci Muzea Vápenka v Horních Albeřicích navrhl a vyměřil středověkou metodou modulových kružnic tak srozumitelně, že jsme podle jeho plánu dokázali vyrobit osm do sebe zapadajících fošnových ramenátů. Při přeměně maršovské fary na ekologické centrum DOTEK jsme Petra požádali o návrh a provedení venkovního divadla. Na osmi mohutných modřínových sloupech je zavěšený krov, ve kterém se vzájemně protíná a váže i devět trámů v jednom místě. Stavba připomíná architekturu období antiky, kterou měl jako filozof tak rád. Stavbu dřevěné konstrukce hradní síně lesního hrádka Aichelburg jen pozoroval a uznal ji jako naše absolventské dílo.

Od devadesátých let naučenými postupy opravujeme v kraji pod Sněžkou roubení, hrázdění, krovy a dřevěné pláště domů. Vyrábíme tradiční dělená okna a smlákové dveře, naší specialitou jsou podlahy ze širokých fošen. Řešíme vlhkost v domech s hrozbou dřevomorky. Od roku 2010 vlastníme pilu v Horním Maršově, která nám poskytuje zázemí pro stavby, truhlárnu a možnost připravit trámy, fošny, prkna a šindele přesně podle potřeb realizovaných staveb.

Stavební a inženýrská firma KLIMEŠ s.r.o., Třída Josefa II. čp. 227, PSČ 542 26 Horní Maršov, tel. 603 218 336, e-mail: stavby@klimesmarsov.cz, kancelar@pilamarsov.cz, ceník pilařských produktů, paliva a broušení pilových kotoučů je na www.pilamarsov.cz.

V sychravém listopadu 2002 vcházíme i s fotografem Pavlem Štechou do uzavřeného hradu Karlštejn. Petr Růžička nás vyvádí venkovním stavebním výtahem do podkroví Velké věže. Z mohutných modřínových trámů sestavuje záklop nad Kaplí svatého Kříže. Jen tak mezi řečí nás zve k prohlídce posvátného místa s obrazy Mistra Theodorika. Vracíme se na stavbu a Petr okřikuje svého psa Kerbika: „Nešlepej po tom trámu, nevidíš, že už je ručně ohoblovaný?“

Mistr tesař Petr Růžička při stavbě informačního centra Veselý výlet v Peci pod Sněžkou, 1998.

Poslední námi dokončenou opravou kulturní památky je chalupa z 18. století na Richterových boudách, 2025.

VESELY VÝLET®
ochranná známka

Fotografie editované
v databázi Archa Krkonoš®

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Lenka, Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Eva Hrubá, fotografie: Hans Bönsch, Josef Jeschke, Jaroslav Kácovský, Pavel Klimeš, Valerián Spusta, Jan Zámeš a archiv vydavatelů, sazba: Tisk Ofset a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsaw, uzávěrka: 8. 12. 2025, náklad: 30.000 kusů, z toho 20.000 kusů v české a 10.000 v německé verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 64./léto 2026) poštou, pošlete spolu s adresou 50 Kč, jste-li z České republiky, nebo 200 Kč, jste-li v cizině, nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!

První olympijská vítězka sjezdového lyžování Christl Cranz spolu s budoucím mistrem světa v severské kombinaci Gustlem Berauerem z Pece pod Sněžkou, 1937.

V roce 1982 zkouším fotografovat na Světovém poháru mužů v Jasné v Nízkých Tatrách. S půjčenou akreditací se snažím v cílovém prostoru zachytit lyžařského velmistra Ingemara Stenmarka, bratry Phila a Steve Mahreovi i borce od nás z Krkonoš Milu Sochora a Bobase Zemana. Jenže mě pořadatelé za límec vyvádějí z cílové zóny a berou mi na krku zavěšenou kartičku s divčí fotografií. Poznávám, že takové akce mají přísná pravidla.

Nejlepší lyžařka světa Mikaela Shiffrin v lednu 2023 opět stála po obou závodech na stupních vítězů se speciální cenou ze Špindlerova Mlýna. Možná by se lyžařkám více líbily dantesy, tedy unikátní šperky udělované lyžařským mistrům před Velkou válkou.

Na světové úrovni nejprve závodili jen muži, především v běhu a ve skocích na lyžích. Ve třicátých letech se rozmohly soutěže ve sjezdu, slalomu a v kombinaci. Závodů se účastnily i ženy a bezkonkurenčně nejlepší byla Němka narozená v Belgii Christl Cranz. V letech 1934 až 1939 získala třináct titulů mistryně světa. V Garmisch-Partenkirchenu dostala za kombinaci slalomu a sjezdu konané 7. a 8. února 1936 první udělenou olympijskou medaili. Muži závod dokončili o den později a vyhrál Franz Pfnür. I proto opakovaná účast Christl na krkonošském Májovém závodu ve sjezdu ze Studniční hory do Obřího dolu a slalomu na severní straně Kozích hřbetů zdobila tehdy nejtěžší závod v Československu. V každém článku o Mai-Skirennen psali o její účasti a o vítězství. Byl tu i olympijský vítěz Franz Pfnür. Závodníci i pořadatelé bydleli v Luční boudě. Christl později měla uvnitř malý památník lyžařské šampionky opatřený fotografiemi. Ten shořel i s boudou v říjnu 1938 a válka ukončila i závodní kariéru tehdejší královny sjezdových tratí. Člen Horské služby z Pece pod Sněžkou Miki Sitte byl začátkem devadesátých let s lavinovým psem na soustředění záchranářů v Alpách. V hotelu měla přednášku o lyžování starší dáma a zmínila i Riesengebirge. Miki jako krkonošský starousedlík za ní po přednášce zašel a dlouho spolu povídal. Tehdy bylo Christl Cranz-Borchers skoro osmdesát let a se zaujetím vzpomínala na Luční boudu a krásné závody v Krkonoších ve třicátých letech. Zatím jsme získali málo dobových fotografií s nejznámější účastnicí Christl Cranz i z Májového závodu. Nejlepší lyžařky světa se do Krkonoš vrátily po dlouhých šestašedesáti letech. U toho jsme jako dokumentaristé nemohli chybět.

2005 První sjezdařské závody Světového poháru na území Česka připravila parta kolem skvělého lyžaře Bohumira Zemana, vítěze jednoho závodu SP. Bobasova autorita u Mezinárodní lyžařské federace FIS, Svazu lyžařů České republiky a práce mnoha lidí nám umožnila sledovat nejlepší lyžařky světa. Na Černé sjezdovce ve Svatém Petru se před vánoční pauzou poměřily dvě velké hvězdy světového ženského lyžování. Chorvatka Janica Kostelić už tehdy byla trojnásobnou olympijskou vítězkou, pětinasobnou mistryní světa a trojnásobnou vítězkou Světového poháru. Švédka Anja Pärson v kariéře získala třináct medailí z mistrovství světa včetně sedmi zlatých a šestkrát stála na olympijském podiu včetně nejvyššího stupínku za slalom. Vyhrála dvakrát celkově Světový pohár, podruhé v roce 2005. Roli favoritek ve Špindlu obě ustály. Janica Kostelić vyhrála obří slalom a Anja Pärson slalom o půl sekundy před Janicou. V obou závodech skončila třetí budoucí nejlepší slalomářka své generace Marlies Schild z Rakouska.

Při první zkušenosti s dokumentováním závodu SP mě provází obava, že je to teď a možná naposledy v Krkonoších. Ještě fotím analogovým přístrojem, hlavně chci zachytit atmosféru a skutečnost, že je SP ve Špindlerově Mlýně. Kam se dostanu, jsou obličejové děvčat schované za brýlemi a ponořené v přílbě.

2008 Obřímu slalomu v této sezóně vévodila Denise Karbon. V prvních šesti závodech SP byla Italka pětkrát první. Ve Špindlerově Mlýně v obou kolech měla nejlepší čas, i díky tomuto vítězství získala za disciplínu malý křišťálový glóbus. Marlies Schild si v těch letech odnesla pět malých glóbusů za slalom. Celkem vyhrála sedmatřicet závodů SP a mluvilo se o královně lyžování. Její vítězství ve Špindlerově Mlýně nebylo překvapením, druhá Slovenka Veronika Zuzulová za ní zaostala jen o 32 setin. Třetí místo brala vycházející hvězda Maria Riesch z GA-PA, později třikrát zlatá na olympiádě a dvojnásobná mistryně světa. Úřadující světová šampionka ve slalomu a rodačka

V prosinci 2005 poprvé zavítal Světový pohár v obřím slalomu a slalomu do Krkonoš. Ve Špindlerově Mlýně jsme na živo viděli známé lyžařky, fialovou nafukovací krávu, obří obrazovku s výsledky a cvrkot okolo velké sportovní akce.

z Krkonoš Šárka Záhrobská skončila na skvělém pátém místě. Fotografování ve slabém světle začátku ledna ještě za hustého sněžení není snadné. Nakonec zajímavé dokumenty nevzniknou na trati, ale v prostoru cíle i na tribuně. Ceny za slalom předávají prezident, předseda vlády a náš kamarád Martin, tehdy ministr životního prostředí.

2011 V březnovém termínu vrcholil SP soubojem o celkové prvenství mezi Němkou Marií Riesch a Američankou Lindsey Vonn, která získala velký křišťálový glóbus ve třech předešlých letech. Obří slalom ve Špindlerově Mlýně suverénně vyhrála Němka Viktoria Rebensburg před zde minulou vítězkou Denise Karbon. Třetím místem se Lindsey Vonn přiblížila k celkovému prvenství ve SP. Těsně pod stupni vítězů zůstala pozdější dvojnásobná olympijská vítězka a čtyřnásobná mistryně světa Tina Maze. Tehdy ještě málo známá mladá Italka Federica Brignone skončila pátá. Slalom opět s přehledem vyhrála čerstvá mistry-

V březnu 2019 se Petře Vlhové ve Špindlu dařilo, pro slovenské fanoušky byla královnou, pro svět zatím jen lyžařskou princeznou.

ně světa Marlies Schild před další Rakušankou Kathrin Zettel a Tinou Maze. V obřím slalomu i slalomu startovala poprvé v závodech SP ještě ne šestnáctiletá Američanka Mikaela Shiffrin a těsně nepostoupila do druhého kola. Maria Riesch byla úspěšnější v dalších závodech SP a získala svůj jediný velký glóbus. Lindsey si jej vzala zpět v příštím roce.

S akreditací pro zvláštní hosty mohu v cílovém prostoru zachytit závodnice bez helmy a lyžařských brýlí. Ty úspěšné s úsměvy rády poskytují rozhovory. Po sobotním obřím slalomu redaktorům dlouho odpovídá Lindsey Vonn. Možná vysvětluje, jak přišla k fialovému monoklu pod levým okem. Druhý den mají děvčata z místních lyžařských oddílů stejný účes jako Lindsey.

2019 Velmi vydařené závody v krásném březnovém počasí umocnily tisíce fanoušků ze Slovenska. V dalších letech olympijská vítězka, světová šampionka a držitelka velkého glóbu Petra Vlhová k jejich okázale projevené radosti vyhrála sobotní obří slalom. Druhá Viktoria Rebensburg, olympijská vítězka z Vancouveru 2010, se později vážně zranila a ukončila skvělou závodní kariéru. Mikaela Shiffrin skončila „až“ třetí. Zato v neděli skoro o vteřinu zvítězila ve slalomu před výbornou Švýčarkou Wendy Holdener a třetí Petrou Vlhovou. Mikaela se v počtu vítězství přiblížila lyžařskému králi Ingemar Stenmarkovi. Nikdo nepochyboval, že Jeho Veličenstvo brzy překoná. I díky úspěchu v Krkonoších získala za sezónu 2019 velký křišťálový glóbus a tři malé glóby za slalom, obří slalom a Super-G.

Poprvé mohu dokumentovat závod světového poháru s akreditací fotografa. Na trati obřího slalomu stojím spolu s dalším fotografem. Aha, je to otec hlavní favoritky Jeff Shiffrin (též VV 56/2022).

2023 V mrazivém počasí konce ledna jely ženy ve Svatém Petru dva slalomy. V sobotu zvítězila Mikaela Shiffrin s náskokem před Němkou Lenou Dürr. V neděli si umístění vyměnily a Lena o šest setin získala své první vítězství ve SP. Na třetí místo se dostala teprve devatenáctiletá Zrinka Ljutić, z čehož měl velkou radost vedoucí chorvatského týmu, olympijský medailista, světový šampion ve slalomu a celkový vítěz SP Ivica Kostelić. Závod se úplně nevydařily poslední olympijské vítězce v obřím slalomu ze Švédska Saře Hector. Po pauze způsobené rodinným neštěstím a zraněním Mikaela Shiffrin opět získala velký křišťálový glóbus, celkem již pátý. Jen škoda, že bez obřího slalomu nepřijely další hvězdy lyžování jako třeba Lara Gut-Behrami, Federica Brignone či Sofia Goggia.

Při čekání na „posedu“ pro fotografy v cílovém prostoru dávám řeč s americkým fotografem. Dokumentuje kariéru Mikaely Shiffrin. Po skončení závodu mi zařizuje možnost pořídit portrét nejlepší lyžařky všech dob. Je to focení z očí do očí.

2026 Očekáváme skvělé závody, poslední před zimní olympiádou v Cortině d'Ampezzo. První tři slalomy sezóny suverénně vyhrála Mikaela Shiffrin a s celkovým počtem 104 vítězství ve Světovém poháru, sedmi tituly mistryně světa a olympijském zlatu v obřím i speciálním slalomu je už teď královnou všech lyžařů a všech dob. Ostatní skvělé lyžařky v minulosti titulované jako královny zůstanou navždy jen princeznami světového lyžařského království.

Po překonání Stenmarkova celkového počtu vítězství ve SP média označila Mikaelu lyžařskou královnou. Těším se na lednové krásné jízdy i úsměvy Jejeho Veličenstva a dalších lyžařek ve Špindlerově Mlýně. A věříme, že se do SP po zranění vrátí lyžařský zázrak Petra Vlhová. Do absolutní světové špičky se prodrala z oblasti mimo alpské, americké a severské lyžařské velmoci.

Závody Světového poháru žen proběhnou ve Špindlerově Mlýně 24. a 25. ledna 2026.
V sobotu od 10 hodin je na programu obří slalom a v neděli ve stejném čase slalom.

Ve Špindlerově Mlýně už závodily nejlepší lyžařky světa.

Janica Kostelić, 2005

Anja Pärson, 2011

Denise Karbon, 2008

Marlies Schild, 2011

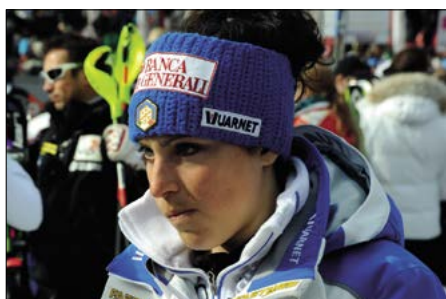
Maria Riesch, 2011

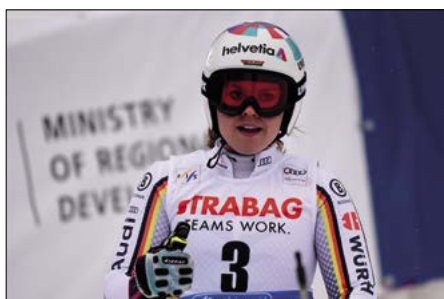
Lindsey Vonn, 2011

Tina Maze, 2011

Federica Brignone, 2011

Viktoria Rebensburg, 2019

Sara Hector, 2023

Petra Vlhová, 2023

Mikaela Shiffrin, 2023

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE – SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30–17.30 (v hlavní sezóně do 18.00)

Průkazy horských záchranářů z kraje pod Sněžkou.

Hoteliér ze Sněžky Heinrich Pohl, 1934.

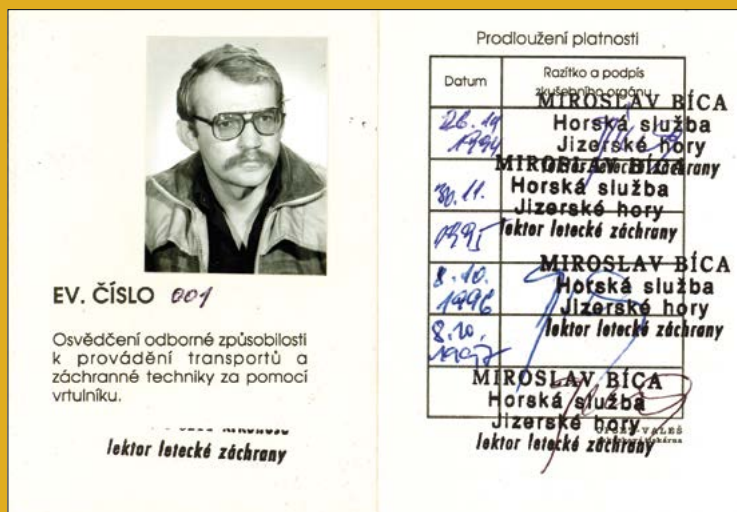
Jaroslav Kácovský, 1935.

František Doulák, 1948.

Ervín Krpata, 1956.

Přemysl Kovářik, 1992.

Wolfgang Berger, 1991.

Zlatý odznak Andrzej Brzeziński, 1992.